

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ім. адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ МОРЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА БЕЗПЕКИ

«Допустити до захисту»

зав. кафедри

д.е.н., професор НУК Єфімова Г.В.
(наукова ступінь, вчене звання, П.І.Б. завкафедрою)

_____ «__» _____ 2023 р.
(підпис зав. кафедрою)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню вищої освіти **бакалавр**

на тему: **Зовнішньоекономічний потенціал розвитку
відносин між Україною та ЄС**

Виконала: студентка IV курсу, групи 4451
Спеціальності _____ 051 Економіка

_____ ОП Міжнародна економіка

(шифр і назва спеціальності)

_____ Брошевецька Є.Д.

(прізвище та ініціали)

Керівник _____ д.е.н., проф. Єфімова Г. В.

(прізвище та ініціали)

Миколаїв – 2023 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

Факультет економіки моря

Кафедра економічної політики та безпеки

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма – Міжнародна економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

гарант освітньої програми

«Міжнародна економіка»

_____ Л.Ю. Вдовиченко

«_____» _____ 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**

Студенту _____ Брошевецька Єлизавета Дмитрівна _____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Зовнішньоекономічний потенціал розвитку відносин між Україною та ЄС

Керівник роботи _____ д.е.н., проф. Єфімова Г. В.

Затверджені наказом ректора № 347-уч від «19» квітня 2023 року

2. Термін подання роботи: _____ 15.06.2023 р.

3. Вихідні дані по роботі: навчальні посібники, наукові праці, монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, публікації міжнародних організацій, а також електронні ресурси _____

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)
Теоретичні основи дослідження зовнішньоекономічного потенціалу країни,

_____ Характеристика економічної категорії «економічний потенціал»,

_____ Поняття та структура зовнішньоекономічного потенціалу країни,

Фактори формування і використання зовнішньоекономічного потенціалу країни,

Аналітична оцінка поточного стану зовнішньоекономічного стану зовнішньоекономічних відносин України та потенціалу їх розвитку,

Дослідження стану та динаміки зовнішньоекономічних відносин України до 2022 року, Аналіз наслідків війни для зовнішньоекономічних відносин України,

Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України, шляхи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС в повоєнний період,

Розробка стратегії формування і розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України, Перспективи удосконалення зовнішньоекономічних відносин України

та ЄС в повоєнний період, Основні шляхи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС.

5. Перелік презентаційних матеріалів: мета та завдання, об'єкт та предмет дослідження; зовнішньоекономічне партнерство і перспективи співробітництва; "Торгівельні відносини між Україною та ЄС: аналіз та перспективи"; "Європейська інтеграція України: вплив на зовнішньоекономічний розвиток"; "Європейський досвід інвестицій української економіки: навчальні приклади"; "Митне співробітництво між Україною та ЄС: переваги та виклики"; "Експортно-імпортні відносини між Україною та ЄС: стан і перспективи"; "Енергетична безпека України: роль співпраці з ЄС"; "Інвестиційний потенціал України: переваги для європейських партнерів"; "Роль ЄС у реформуванні українського бізнес-середовища"; "Україна та ЄС: спільні проекти та ініціативи для розвитку зовнішньоекономічних зв'язків" .

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення наукового керівника роботи	01.09.2022р.- 15.09.2022р.	
2.	Вибір теми роботи та її узгодження з науковим керівником	15.09.2022р.- 30.09.2022р.	
3.	Вивчення друкованих та електронних джерел, економічних реалій, методичних та наукових видань з теми роботи	01.10.2022р.- 31.10.2022р.	
4.	Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником	01.11.2022р.- 15.11.2022р.	
5.	Збір статистичної інформації на базовому підприємстві (установі, організації)	15.11.2022р.- 31.01.2023р.	
6.	Розробка теоретичного розділу	01.02.2023р.- 29.02.2023р.	
7.	Розробка аналітичного розділу	01.03.2023р.- 31.03.2023р.	
8.	Розробка проектного розділу	01.04.2023р.- 30.04.2023р.	
9.	Розробка вступу, висновків, списку використаної літератури та додатків	01.05.2023р.- 15.05.2023р.	
10.	Редагування рукопису роботи та ознайомлення з ним наукового керівника	15.05.2023р.- 30.05.2023р.	
11.	Усунення зауважень наукового керівника та завершення роботи	01.06.2023р.- 10.06.2023р.	
12.	Подання рукопису кваліфікаційної роботи в бібліотеку НУК для перевірки на унікальність	10.06.2023р.	
13.	Подання рукопису кваліфікаційної роботи, демонстраційного матеріалу та доповіді на кафедральний захист	15.06.2023р.	
14.	Усунення зауважень кафедрального захисту	16.06.2023р.- 20.06.2023р.	
15.	Розробка проекту демонстраційного матеріалу та доповіді	16.06.2023р.- 20.06.2023р.	
16.	Подання роботи рецензенту та отримання рецензії	16.06.2023р.	
17.	Захист роботи перед АК	22.06.2023р.	

Науковий керівник _____ **Єфімова Г. В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Студент _____ **Брошевецька Є.Д.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ.....11

1.1 Характеристика економічної категорії «економічний потенціал».....11

1.2 Поняття та структура зовнішньоекономічного потенціалу країни.....18

1.3 Фактори формування і використання зовнішньоекономічного потенціалу країни.....26

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ПОТЕНЦІАЛУ ЇХ РОЗВИТКУ29

2.1 Дослідження стану та динаміки зовнішньоекономічних відносин України до 2022 року.....34

2.2 Аналіз наслідків війни для зовнішньоекономічних відносин України.....43

2.3 Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України.....54

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....61

3.1 Розробка стратегії формування і розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України.....61

3.2 Перспективи удосконалення зовнішньоекономічних відносин України та ЄС в повоєнний період69

3.3 Основні шляхи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС.....	74
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	85

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Сучасний світ характеризується посиленням глобалізаційних процесів та зростаючим значенням зовнішньоекономічних відносин між країнами. Для країн, особливо тих, що прагнуть до розвитку та інтеграції, встановлення і підтримка сприятливих та ефективних зовнішньоекономічних зв'язків має вирішальне значення. У цьому контексті Україна, як країна з великим геополітичним потенціалом, активно розвиває свої зовнішньоекономічні відносини, зокрема з Європейським Союзом (ЄС).

Тема дослідження "Зовнішньоекономічний потенціал розвитку відносин між Україною та ЄС" є актуальною та значущою, оскільки вона стосується ключового напрямку розвитку України, що базується на співпраці з ЄС. Європейський Союз є найбільшим торговельним партнером України та надає важливу підтримку у формі фінансової, технічної та експертної допомоги.

Мета і завдання дослідження. Метою даної дипломної роботи є аналіз та оцінка потенціалу розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС, виявлення можливостей та викликів, які виникають на шляху співпраці між цими двома сторонами. Дослідження спрямоване на визначення переваг, які надає Україні співпраця з ЄС, а також виявлення необхідних заходів та рекомендацій для подальшого розвитку цих відносин.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі будуть розглянуті такі ключові задачі:

- Характеристика економічної категорії «економічний потенціал»
- Поняття та структура зовнішньоекономічного потенціалу країни
- Фактори формування і використання зовнішньоекономічного потенціалу країни
- Дослідження стану та динаміки зовнішньоекономічних відносин України до 2022 року
- Аналіз наслідків війни для зовнішньоекономічних відносин України
- Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України

- Розробка стратегії формування і розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України
 - Перспективи удосконалення зовнішньоекономічних відносин України та ЄС в повоєнний період
 - Основні шляхи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС
- Аналіз економічного потенціалу України: У дослідженні будуть проаналізовані основні економічні показники України, такі як ВВП, експорт, імпорт, інвестиції та інші фактори, що впливають на зовнішньоекономічний потенціал країни. Також будуть вивчені галузі, в яких Україна має конкурентні переваги та можливості для співпраці з ЄС.

1. Аналіз зовнішньоекономічних відносин України та ЄС: Вивчення торговельного обороту, структури торгівлі, інвестиційних потоків та інших аспектів зовнішньоекономічної співпраці між Україною та ЄС. Будуть розглянуті договори, угоди та інструменти, що регулюють ці відносини, а також успіхи та проблеми, які виникають на шляху співпраці.

2. Виявлення переваг співпраці з ЄС: Дослідження буде спрямоване на визначення користі, яку отримує Україна від зовнішньоекономічної співпраці з ЄС. Будуть розглянуті переваги, такі як доступ до великого ринку, технологічний трансфер, фінансова та технічна підтримка, підвищення конкурентоспроможності та інші фактори, які стимулюють економічний розвиток України.

3. Виклики та перспективи співпраці: Розгляд буде приділено також викликам та перешкодам, з якими стикається Україна в процесі розвитку зовнішньоекономічних відносин з ЄС. Будуть розглянуті такі фактори, як політична стабільність, реформи, правова система, корупція та інші фактори, що впливають на ефективність співпраці. Порушення прав людини, конфлікти та інші політичні чинники також можуть стати перешкодою на шляху досягнення повного потенціалу співпраці між Україною та ЄС.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використанні загальнонаукові методи наукового пізнання: аналіз торгівельного обміну; аналіз інвестиційного потенціалу; стратегічне планування та прогнозування; економічне моделювання; стратегічний аналіз.

Об'єкт дослідження. Потенціал розвитку відносин між Україною та ЄС

Предмет дослідження. Виявлення шляхів покращення співпраці, зміцнення взаємовигідного співробітництва та досягнення більш важливих результатів у майбутньому.

Характеристика структури роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Повний обсяг – 87 сторінок, з них основний текст - 75 сторінок. Робота містить 0 таблиць і 2 рисунків. Список використаних джерел налічує 22 найменувань на 3 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

1.1 Характеристика економічної категорії «економічний потенціал»

Зовнішньоекономічний потенціал країни визначається як сукупність можливостей країни для залучення іноземних інвестицій, розвитку міжнародної торгівлі та реалізації конкурентних переваг на міжнародному ринку. Теоретичні основи дослідження зовнішньоекономічного потенціалу країни включають:

Рис. 1.1 Класифікація видів економічного потенціалу

-Теорію міжнародної торгівлі: ця теорія пояснює, як країни здійснюють торгівлю між собою та як вони вирішують питання про спеціалізацію та диференціацію виробництва.

Дослідження зовнішньоекономічного потенціалу країни базується на таких теоретичних основах:

1. Теорія міжнародної торгівлі: ця теорія визначає, які товари та послуги країна може виробляти та експортувати з урахуванням її внутрішніх ресурсів, технологій та спеціалізації. Також ця теорія пояснює, які товари та послуги країна може імпортувати для задоволення внутрішнього попиту та підвищення ефективності виробництва.

2. Теорія конкурентоспроможності: ця теорія визначає фактори, що впливають на конкурентоспроможність країни на міжнародних ринках, такі як якість товарів та послуг, технологічні можливості, витрати на виробництво та інші.

3. Теорія міжнародної інвестиції: ця теорія визначає, як залучення інвестицій з інших країн може допомогти підвищити зовнішньоекономічний потенціал країни, забезпечити доступ до нових технологій та ринків, а також створити нові робочі місця.

4. Теорія економічної інтеграції: ця теорія визначає, як участь країни у різних інтеграційних процесах, таких як зони вільної торгівлі та митні союзи, може вплинути на її зовнішньоекономічний потенціал.

5. Теорія експортної орієнтації: ця теорія визначає, як експортні орієнтації підприємств та країни які мають високу експортну орієнтацію, здатні досягти більшого економічного розвитку, ніж ті, що мають низьку експортну активність. Експортні орієнтації підприємств визначаються їхніми стратегіями на зовнішніх ринках. Підприємства з високою експортною орієнтацією віддають перевагу експорту своєї продукції замість зосередження на внутрішньому ринку. Вони здійснюють інвестиції в дослідження та розвиток, щоб створити конкурентоспроможну продукцію для експорту. Країни з високою експортною орієнтацією намагаються залучати іноземні інвестиції, сприяючи розвитку експорту та збільшенню конкурентоспроможності своїх підприємств на зовнішніх ринках.

Однак, відсутність диверсифікації економіки та занадто висока залежність від експорту може бути небезпечною для країни. Також, ця теорія не бере до уваги регіональні та геополітичні чинники, які можуть впливати на можливості експорту.

Потенціал - це можливість або здатність до розвитку, досягнення певної мети або досягнення певного результату. Це може бути відносно незадіяний ресурс, який можна використовувати у майбутньому для досягнення певної мети або результату.

Таким чином, поняття потенціалу може використовуватись у різних контекстах, включаючи економіку, соціальну сферу, природні ресурси, науку, технології тощо. Наприклад, економічний потенціал може відображати сукупний обсяг ресурсів, якими володіє держава або підприємство і які можуть бути використані для досягнення економічних цілей. Соціальний потенціал може відображати можливості розвитку людських ресурсів, наприклад, освіти, здоров'я, культури тощо. Потенціал природних ресурсів може відображати можливості їх експлуатації та використання в різних сферах людської діяльності.

Загалом, поняття потенціалу використовується для визначення можливостей досягнення певних результатів та покращення рівня розвитку в різних сферах.

Економічний потенціал - це сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів, які можуть бути використані для створення продукту або послуги та забезпечення економічного розвитку.

У політ-економічному розрізі економічний потенціал — це система відносин економічної власності між людьми у взаємодії з розвитком продуктивних сил та базисними елементами господарського механізму, що виступають основним джерелом розвитку економічної системи, її можливостей.

Структура економічного потенціалу:

— Природний потенціал — це сукупність наявних і тих, що можуть бути мобілізовані, природних ресурсів у поєднанні з природними умовами, які впливають на економічну діяльність та використовуються чи можуть бути використані у процесі виробництва економічних благ. У політ-економічному аспекті природний потенціал можна визначити як відносини економічної власності між людьми з приводу видобування і привласнення природних ресурсів та їх використання в поєднанні з природними умовами в усіх сферах суспільного відтворення. Він забезпечується географічним розміщенням, кліматом, природними ресурсами та екологічною ситуацією.

— Трудовий потенціал — це кількість та якість наявних трудових ресурсів з урахуванням можливості їх збільшення при поточному рівні розвитку науки і техніки. У політ-економічному аспекті цю категорію можна визначити як систему виробничих відносин між окремими індивідами, трудовими колективами, соціальними верствами і державою з приводу відтворення і використання працездатного населення країни. Він характеризується кількісною і якісною сторонами. Тенденції динаміки народонаселення визначають чисельність трудових ресурсів, його склад, розмір зайнятості, що, в свою чергу, має вплив на сукупний попит і пропозицію, споживання і в кінцевому підсумку, на економічне зростання.

— Науковий потенціал — це сукупна можливість національної економічної системи генерувати необхідні знання, що втілюється в кількісних і якісних характеристиках винаходів та нововведень і визначається чисельністю та професійністю вчених, зайнятих у різних сферах науки. У політ-економічному аспекті науковий потенціал — це відносини економічної власності між різними суб'єктами господарювання з приводу отримання, використання та привласнення наявних результатів наукових досліджень (та тих, що можуть бути мобілізовані) для реалізації основних цілей держави у сфері науки. Результатом наукової діяльності виступають нові знання (винаходи) та удосконалені методи використання вже існуючих знань (нововведення).

— Технічний потенціал (потенціал засобів праці) можна визначити як сукупність можливих та перспективних технічних засобів, що використовуються чи можуть бути використані у НДДКР та виробництві і спрямовані на підвищення продуктивності суспільної праці. В політ-економічному аспекті технічний потенціал — це відносини економічної власності між різними суб'єктами господарювання з приводу створення і використання системи технічних засобів та привласнення отриманих при цьому результатів у різних сферах суспільного відтворення.

— Технологічний потенціал — це сукупність методів залучення засобів праці у виробництво для перетворення предметів праці на продукцію для кінцевого споживача чи для наступного залучення що визначається рівнем соціально-економічного розвитку. У політ-економічному аспекті — це відносини економічної власності між різними суб'єктами господарювання з приводу використання різних способів залучення засобів праці у процес виробництва з метою перетворення предметів праці відповідно до потреб суспільства та привласнення отриманих при цьому результатів у різних сферах суспільного відтворення.

— Інформаційний потенціал — наявні та такі, що можуть бути мобілізовані обсяги інформаційних ресурсів, інформаційної техніки і технологій для створення власних і збирання, накопичення, обробки й використання різноманітних форм інформації для задоволення відповідних потреб суспільства. У політ-економічному аспекті інформаційний потенціал — це відносини економічної власності між різними економічними суб'єктами з приводу створення власних, збирання, накопичення, обробки та використання різноманітних видів і форм інформації для задоволення потреб окремого індивіда, трудового колективу і суспільства.

— Економічний потенціал техніко-економічних відносин — це сукупність відносин економічної власності, що функціонують і розвиваються у процесі розвитку спеціалізації, кооперації, комбінування виробництва, його концентрації тощо. Цей потенціал характеризується насамперед ступенем розвитку суспільного поділу праці, здатністю відносин спеціалізації, кооперування та ін. підвищувати ефективність суспільного виробництва.

— Економічний потенціал організаційно-економічних відносин — це сукупність відносин економічної власності, що функціонують і еволюціонують у процесі розвитку форм та методів менеджменту, маркетингу, обміну досвідом та ін. Цей потенціал визначається розвиненістю використовуваних форм та методів господарювання.

— Економічний потенціал відносин економічної власності характеризується плюралізмом і розвиненістю існуючих типів та форм власності, характером і рівнем розвитку продуктивних сил, економічною політикою держави та іншими чинниками.

— Економічний потенціал господарського механізму визначається потенціалом системи основних форм, методів і важелів використання економічних законів (найважливіша функція господарського механізму), розв'язання існуючих соціально-економічних суперечностей, реалізації відносин власності, розвитку людини і її потреб та забезпечення узгодження функціонування всіх елементів економічної системи в усіх сферах суспільного відтворення.

Характеристики економічного потенціалу включають:

1. Матеріальні ресурси: це земельні ділянки, будівлі, машини та обладнання, сировина та інші фізичні ресурси, які можуть бути використані для виробництва.

2. Нематеріальні ресурси: це інтелектуальна власність, знання та навички працівників, бренди та інші інтелектуальні активи, які можуть забезпечити конкурентну перевагу підприємства.

3. Людський потенціал: це сукупність кваліфікованих та талановитих працівників, які можуть виконувати високоякісну роботу та забезпечувати розвиток підприємства.

4. Фінансові ресурси: це капітал, кредити та інші фінансові інструменти, які можуть забезпечити фінансування виробничих процесів та інвестицій у розвиток підприємства.

5. Технологічний потенціал: це сукупність технічних знань та обладнання, які можуть бути використані для покращення виробничих процесів та впровадження нових технологій.

6. Ресурси природного середовища: це природні ресурси, такі як вода, повітря, ґрунти та інші, які можуть бути використані для виробництва та забезпечення життєдіяльності населення.

Відповідно до вищевказаного, економічний потенціал є важливою економічною категорією, що відображає сукупний обсяг матеріальних, фінансових, трудових, природних та інтелектуальних ресурсів, якими володіє певна територія, галузь, підприємство, суспільство чи держава в цілому, і які можуть бути використані для досягнення економічних цілей. Рівень розвитку економічного потенціалу визначається ступенем використання ресурсів та їх ефективністю. Для досягнення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності необхідно ефективно використовувати наявні ресурси та створювати нові, використовуючи науково-технічний прогрес та інновації.

Зовнішньоекономічний потенціал - це сукупність можливостей економіки країни у взаємодії зі світовим ринком та зовнішніми партнерами. Це включає в себе наявність і якість економічних ресурсів, які можуть бути використані для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, такої як експорт імпорту, інвестування, транзит перевезень та інше.

1.2 Поняття та структура зовнішньоекономічного потенціалу країни

Зовнішньоекономічний потенціал - це потенціал економіки країни щодо її здатності експортувати товари та послуги на світовому ринку та привертати іноземні інвестиції.

Зовнішньоекономічний потенціал країни оцінюється за такими показниками, як:

1. Виробничий потенціал, тобто наявність ресурсів та можливість їх ефективного використання в експортній діяльності.
2. Інфраструктура, яка включає в себе транспортні, комунікаційні та інші інженерні мережі, необхідні для експорту товарів і послуг.
3. Науково-технічний потенціал, що відображає наявність наукових досліджень та інновацій в галузях експорту.
4. Регуляторна база, яка включає законодавчу базу та регулятивну діяльність, що регулює зовнішньоекономічну діяльність.
5. Людський капітал, тобто рівень освіти та кваліфікації населення.
6. Стан економічної безпеки та стабільності в країні.

-Зовнішньоекономічний потенціал є важливим елементом економічного розвитку країни та забезпечення її конкурентоспроможності на світових ринках. Він дозволяє країні залучати іноземні інвестиції, збільшувати обсяги експорту та знижувати залучання небезпеки в країні.

Він може бути розділений на наступні частини:

-Експортний потенціал - можливість країни експортувати товари та послуги на світовий ринок. Експортний потенціал визначається рівнем конкурентоспроможності продукції країни, її якістю, витратами на виробництво та логістичними можливостями.

-Інвестиційний потенціал - можливість країни привертати іноземні інвестиції. Інвестиційний потенціал залежить від рівня розвитку економіки країни, наявності необхідної інфраструктури, стабільності політичної та економічної ситуації, законодавчої бази та інших факторів.

Інвестиції - це розміщення коштів у різні активи з метою збільшення власного капіталу або отримання прибутку. Основні види інвестицій:

1. Фінансові інвестиції - це інвестування в цінні папери, такі як акції, облігації, депозитні сертифікати та інші фінансові інструменти.
2. Нерухомість - це інвестування в комерційну нерухомість, таку як будівлі, офісні приміщення та торгові центри.
3. Бізнес-інвестиції - це інвестування в бізнес або стартап, з метою збільшення власного капіталу або отримання прибутку.
4. Художні та колекційні інвестиції - це інвестування в мистецтво, антикваріат та інші цінні речі.
5. Сировинні інвестиції - це інвестування в різні види сировини, такі як золото, нафта, дорогоцінні метали та інші.
6. Інфраструктурні інвестиції - це інвестування в будівництво та розвиток інфраструктури, такої як дороги, залізниці, аеропорти та інші.
7. Соціальні інвестиції - це інвестування в розвиток соціальної інфраструктури, такої як освіта, медицина, благоустрій міст та інші.

Кожен з цих видів інвестицій має свої плюси та мінуси, але деякі можуть бути більш вигідними, в залежності від обраної стратегії та ризиків. Вибір виду інвестицій повинен залежати від фінансових цілей, обсягу коштів. Інвестиційний потенціал - це можливості країни для приваблення іноземних і внутрішніх інвестицій у свій економічний сектор з метою підвищення ефективності його функціонування. Інвестиційний потенціал може бути розглянутий з різних напрямків:

1. Галузевий: інвестиційний потенціал кожної галузі економіки може бути розглянутий окремо. Наприклад, потенціал для розвитку технологій відновлюваної енергії, потенціал для розвитку сільського господарства, тощо.

2. Інфраструктурний: цей напрямок стосується інвестицій в будівництво і розвиток інфраструктури, такої як дороги, залізниці, мости, аеропорти, інтернет-інфраструктура та інше.

3. Людський капітал: це означає інвестувати у розвиток талановитих та обізнаних працівників, а також в підвищення загального рівня кваліфікації людей в компанії або в економіці в цілому. Це може бути вкладення у навчання та розвиток, підвищення мотивації, збільшення ефективності комунікації та інших аспектів, які забезпечують успіх в бізнесі. Збільшення продуктивності. Кваліфіковані та обізнані працівники можуть працювати швидше та ефективніше, що допомагає підвищити загальну продуктивність компанії. Підвищення якості продукту або послуги. Якщо працівники компанії мають високі навички та знання, то це може допомогти забезпечити високу якість продукту або послуги. Зниження витрат. Навчені та мотивовані працівники можуть бути більш ефективними та зменшувати витрати на навчання та перепідготовку.

-Імпортний потенціал - можливість країни імпортувати товари та послуги з інших країн. Імпортний потенціал визначається економічними потребами країни та її здатністю забезпечити собі необхідні ресурси за рахунок зовнішніх поставок.

-Туристичний потенціал - можливість країни розвивати туризм та привертати іноземних туристів. Туристичний потенціал залежить від культурного та історичного спадщини країни, розвитку готельної та транспортної інфраструктури, наявності розваг та інших факторів.

-Інноваційний потенціал - це здатність країни створювати нові інноваційні продукти та послуги, застосовувати нові технології та методи виробництва, впроваджувати наукові дослідження та розробки, що дозволяє підвищувати конкурентоспроможність та забезпечувати стаке економічне зростання.

-Зовнішньо-торгівельний потенціал - це потенціал економіки країни щодо її здатності експортувати товари та послуги на світовому ринку та привертати іноземні інвестиції.

-Зовнішньо-торгівельний потенціал країни визначається рівнем розвитку її зовнішньої торгівлі, тобто обсягом експорту та імпорту товарів та послуг. Для розвитку зовнішньо-торгівельного потенціалу країни необхідно забезпечити належний рівень інфраструктури, підвищувати якість виробництва та послуг, підтримувати технологічний розвиток, розвивати зовнішні ринки, підвищувати конкурентоспроможність країни тощо.

Одним із важливих факторів розвитку зовнішньо-торгівельного потенціалу є формування вільної торгівельної зони з іншими країнами. Вільна торгівля дозволяє знизити тарифні бар'єри, встановлювати більш сприятливі умови для експорту в інші країни, підвищувати конкурентоспроможність виробників та забезпечувати належний рівень захисту інтересів країни на міжнародних ринках. Також для розвитку зовнішньо-торгівельного потенціалу важливо підтримувати належний рівень дипломатичних відносин з іншими країнами, розвивати міжнародні економічні та торговельні організації, забезпечувати належний рівень правового захисту інтересів країни на міжнародній арені. В цілому, розвиток зовнішньо-торгівельного потенціалу країни є важливим елементом її економічного розвитку, адже дозволяє забезпечити зростання виробництва, збільшення експортної діяльності та залучення.

Розвиток торгівлі є важливим аспектом економічного розвитку країни. Торгівля може забезпечувати розвиток економіки шляхом створення нових робочих місць, збільшення обсягів виробництва та зростання експорту.

Основні напрямки розвитку торгівлі включають:

1. Розвиток електронної комерції - це один з найбільш швидко зростаючих сегментів торгівлі. Електронна комерція дає змогу зробити покупку будь-якого товару в будь-який час та з будь-якого місця. Для розвитку електронної комерції необхідно підвищувати доступність до

інтернету, розвивати сприятливе законодавство та захищати права споживачів.

2. Розвиток міжнародної торгівлі - це можливість розширити асортимент товарів та послуг, залучити нових клієнтів і збільшити обсяг експорту. Для цього необхідно розвивати міжнародні відносини, сприяти укладанню торговельних угод та домовленостей з іншими країнами.

3. Розвиток мережевих форматів торгівлі - це можливість зниження витрат на управління, рекламу та інші адміністративні витрати. Розвиток мережевих форматів торгівлі потребує збільшення кількості магазинів, розвитку логістики тощо.

-Міграції робочої сили можуть формуватися у різних напрямках, залежно від економічних, соціальних та політичних факторів. Основні форми міграції робочої сили, які можуть відбуватися, включають наступні:

1. Еміграція - виїзд робочої сили з країни на постійне місце проживання в іншій країні. Еміграція може бути викликана пошуком кращої роботи, кращих умов життя, або політичної нестабільності в країні.

2. Імміграція - прибуття робочої сили з іншої країни для роботи та проживання на постійній основі. Імміграція може бути викликана політичною нестабільністю, шуканням роботи або родинними причинами.

3. Сезонна міграція - переміщення робочої сили з одного регіону до іншого у залежності від сезонних потреб у праці. Це може стосуватися робітників у сільському господарстві, будівництві, туризмі та інших галузях.

4. Транскордонна міграція - переміщення робочої сили через кордон для пошуку роботи або підвищення кваліфікації. Це може бути спричинене різними факторами, включаючи наявність вакансій, більш високі зарплати або кращі умови роботи.

Всі ці форми міграції можуть формувати потоки робочої сили в різні напрямки і мати різний вплив на економічний та соціальний розвиток країн.

Структура зовнішньоекономічного потенціалу країни включає наступні складові:

-Експорт товарів та послуг: це є основною складовою зовнішньої торгівлі країни. Експорт може включати як сировинні матеріали, так і готову продукцію та послуги. Важливою частиною експортної стратегії є пошук нових ринків збуту та диверсифікація експорту.

-Імпорт товарів та послуг: імпорт відображає відносини країни з іншими державами. Це може включати імпорт сировинних матеріалів для виробництва товарів та послуг, а також готову продукцію, яку не виробляють в країні.

-Інвестиції: включають прямі іноземні інвестиції (ПІІ) та інвестиції в цінні папери. ПІІ є важливим джерелом капіталу для розвитку виробництва та послуг у країні, а також для покращення інфраструктури. Інвестиції в цінні папери можуть бути спрямовані на купівлю акцій, облігацій та інших фінансових інструментів.

-Технології та інновації: передбачають розробку та впровадження нових технологій та інновацій в різних сферах виробництва та послуг. Це може включати дослідження та розробки нових продуктів, створення нових технологічних процесів, а також використання нових методів маркетингу та управління.

-Людський капітал: охоплює різноманітні знання, навички та досвід працівників, які здатні розвивати та зміцнювати конкурентоспроможність.

Україна має значний потенціал у багатьох галузях, таких як аграрний сектор, лісове господарство, машинобудування, енергетика, інформаційні технології, туризм та інші. Наприклад, аграрний сектор України має великі земельні ресурси та благодатні ґрунти, що дозволяє досягати високих показників виробництва зерна, олії, цукру та інших продуктів. У машинобудівній галузі Україна має значний досвід та високу кваліфікацію працівників, що дозволяє конкурувати на світовому ринку. Також Україна має значний потенціал у розробці відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергія, а також у розвитку інформаційних технологій та ІТ-аутсорсингу.

Для реалізації потенціалу України необхідно вирішувати ряд проблем, таких як корупція, відсутність належного правового захисту інвестицій, недостатня інфраструктура, відсутність дієвої державної підтримки та інші. Проте, за наявності належних умов, Україна може використовувати свій потенціал для залучення іноземних інвестицій, зростання експорту та розвитку економіки в цілому.

Україна має потенціал для розвитку різних речей, ресурсів та видів діяльності в майбутньому. Деякі з них включають:

1. Аграрний сектор: Україна має великий потенціал для розвитку аграрного сектору, завдяки своїй родючій землі та кліматичним умовам. Розвиток сільського господарства може стати ключовим фактором в економічному зростанні та розвитку країни.
2. ІТ-індустрія: Україна є однією з провідних країн у галузі ІТ-технологій. Розвиток ІТ-сектору може забезпечити значний економічний ріст та сприяти модернізації економіки.
3. Енергетика: Україна має значні запаси природного газу та вугілля, що надає можливості для розвитку енергетичного сектору. Крім того, Україна має значний потенціал для розвитку відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергія.
4. Туризм: Україна має великий туристичний потенціал завдяки своїй культурній спадщині, природним красотам та історичним пам'яткам. Розвиток туризму може стати ключовим фактором в економічному зростанні та створенні робочих місць.
5. Логістика: Україна розташована в центрі Європи та має великий потенціал для розвитку логістичного сектору. Розвиток логістики може сприяти розвитку торгівлі та експорту, забезпечити більш ефективний рух товарів та послуг та підтримати економічний розвиток країни.

Зростання логістичного сектору сприятиме покращенню якості життя громадян, забезпеченню швидкого та доступного доступу до різноманітних товарів та послуг. Розвиток логістики сприятиме зміцненню міжнародного

статусу України, її інтеграції в світову економічну систему та сприяє позитивному сприйняттю країни з боку світової спільноти.

Україна має великий потенціал для розвитку логістичного сектору, і реалізація цього потенціалу вимагатиме спільних зусиль держави, бізнесу та академічної громадськості. Забезпечення ефективної логістики буде сприяти зростанню економіки, створенню нових можливостей та покращенню якості життя українських громадян.

1.3 Фактори формування і використання зовнішньоекономічного потенціалу країни

Фактори формування - це умови та чинники, які впливають на формування певного явища або процесу. У випадку з зовнішньоекономічним потенціалом країни, фактори формування можуть бути різними і залежати від багатьох чинників, таких як наявність природних ресурсів, рівень економічного розвитку, інфраструктура, наука і технології, політична стабільність та міжнародні відносини країни. Наприклад, географічне розташування країни може впливати на те, які види торгівлі можуть розвиватися, а наявність природних ресурсів може сприяти розвитку експорту відповідних товарів. В цілому, фактори формування зовнішньоекономічного потенціалу країни можуть бути різноманітні і складатися з багатьох взаємопов'язаних чинників.

Фактори використання - це чинники, які можуть сприяти або перешкоджати ефективному використанню зовнішньоекономічного потенціалу країни. Ці фактори можуть бути пов'язані з різними аспектами економіки, такими як експорт товарів та послуг, залучення іноземних інвестицій, міжнародний туризм тощо.

Наприклад, стан інфраструктури та логістичних систем, що забезпечують перевезення товарів та послуг, можуть впливати на конкурентоспроможність країни на світовому ринку. Також до факторів використання можна віднести відповідність національних законів та регуляторних політик міжнародним стандартам і вимогам, що сприяє залученню іноземних інвестицій та розвитку експорту.

Іншим важливим фактором використання є наявність кваліфікованої робочої сили, що може забезпечити високу якість та конкурентоспроможність виробництва товарів та послуг, що експортуються. Також до факторів використання можна віднести розвиток інноваційних технологій та знань, що дозволяють країні випереджати конкурентів та вирішувати важливі глобальні проблеми.

У цілому, фактори використання можуть бути досить різноманітними, але їх метою завжди є максимальне використання зовнішньоекономічного потенціалу країни та забезпечення її стабільного економічного розвитку.

Зовнішньоекономічний потенціал країни - це сукупність можливостей та ресурсів, які має країна для залучення іноземних інвестицій, розвитку зовнішньої торгівлі, розширення експорту, вдосконалення технологічного рівня виробництва, розвитку туризму та інших видів послуг. Це включає в себе різноманітні фактори, такі як географічне розташування країни, її економічний потенціал та стан інфраструктури, рівень науки, технологій та освіти, наявність природних ресурсів та ін. Успішне використання зовнішньоекономічного потенціалу може допомогти країні підвищити свій економічний потенціал та позиції на міжнародному ринку.

Зовнішньоекономічний потенціал країни складається з багатьох факторів, таких як:

1. Географічне розташування країни: розташування країни відносно інших країн та її географічні особливості можуть сприяти розвитку зовнішньої торгівлі.
2. Розмір національної економіки: більша економіка зазвичай означає більше виробництво та експорт.
3. Наявність природних ресурсів: країни з розвиненими природними ресурсами можуть експортувати ці ресурси та залучати іноземні інвестиції для їх видобутку.
4. Розвиток інфраструктури: країни з розвиненою інфраструктурою можуть бути більш привабливими для іноземних інвесторів та бізнесу.
5. Рівень технологічного розвитку: країни, які відомі своїми інноваціями та розвиненою технологічною базою, можуть привернути іноземні інвестиції та забезпечити експорт високотехнологічних товарів та послуг.

6. Тарифна та інші торговельні бар'єри: країни, які мають низькі тарифи та мало інших торговельних бар'єрів, можуть бути більш конкурентоспроможними на світових ринках.

7. Стан економічних відносин з іншими країнами: країни, які мають добрі економічні відносини з іншими країнами та укладають вигідні торговельні угоди, можуть бути успішними на міжнародній арені.

Стан економічних відносин з іншими країнами може суттєво впливати на зовнішньоекономічний потенціал країни. Якщо країна має добрі економічні відносини з іншими країнами, то вона може вільно торгуватися з ними та розвивати експорт та імпорт. Крім того, такі відносини можуть забезпечити доступ до нових ринків, технологій та інвестицій.

Укладання вигідних торговельних угод також може позитивно впливати на зовнішньоекономічний потенціал країни. Такі угоди можуть знизити торговельні бар'єри, встановити правила торгівлі та інвестування, забезпечити захист інтелектуальної власності тощо. Це може стимулювати розвиток міжнародної торгівлі та залучення інвестицій в країну.

Отже, добрі економічні відносини з іншими країнами та укладання вигідних торговельних угод є важливим фактором формування зовнішньоекономічного потенціалу країни.

Фактори використання зовнішньоекономічного потенціалу країни можна розглядати в контексті різних аспектів економіки, таких як експорт, імпорт, інвестиції, туризм та інші. Основними факторами використання зовнішньоекономічного потенціалу країни є:

1. Конкурентоспроможність: країна повинна мати конкурентні переваги, щоб залучати інвестиції та експортувати свою продукцію на світові ринки. До таких переваг можуть відноситися, наприклад, доступність дешевої робочої сили, наявність висококваліфікованого персоналу, технологічний потенціал, природні ресурси тощо.

2. Регулювання зовнішньої торгівлі: країна повинна мати ефективну систему регулювання зовнішньої торгівлі, що включає

правила та норми, що регулюють митну політику, стандарти якості, інтелектуальну власність, захист інвестицій та інші питання.

3. Розвиток інфраструктури: для використання зовнішньоекономічного потенціалу країни необхідна розвинена інфраструктура, що включає морські та повітряні порти, дороги, залізниці, телекомунікаційні мережі та інші засоби транспорту.

4. Розумна зовнішня політика: країна повинна мати розумну зовнішню політику, спрямовану на розвиток економічних відносин з іншими країнами, а також забезпечення своїх інтересів на міжнародній арені.

5. Розвиток туризму: туризм може бути важливим елементом зовнішньоекономічного потенціалу країни, оскільки туристична індустрія є однією з найбільш швидкозростаючих та доходноносних галузей світової економіки.

Фактори розвитку туризму включають:

- Природні ресурси: країни, які мають привабливі природні ландшафти, мають великий потенціал розвитку туризму. Це можуть бути гірські ландшафти, пляжі, озера, річки, парки та заповідники.
- Культурна спадщина: культурна спадщина країни може бути важливим фактором розвитку туризму. Це можуть бути історичні пам'ятки, музеї, храми, фестивалі та інші події.
- Інфраструктура: розвинена туристична інфраструктура, що включає готелі, ресторани, транспортні мережі та інші послуги, може зробити країну більш привабливою для туристів.
- Реклама та маркетинг: ефективна реклама та маркетинг можуть залучати більше туристів до країни. Це можуть бути рекламні кампанії в ЗМІ, просування в соціальних мережах, участь у туристичних виставках та інших заходах.

- Урядова підтримка: урядова підтримка може стимулювати розвиток туристичної індустрії, забезпечуючи інвестиції в інфраструктуру, створення сприятливих умов для розвитку галузі та інші заходи.

Розвиток туризму може принести країні значні доходи, сприяти розвитку інфраструктури та створенню нових робочих місць, а також залучати інвестиції та підвищувати міжнародний престиж країни. Проте, розвиток туризму також може мати негативний вплив на природні ресурси та місцеве населення. Тому, успішний розвиток туризму повинен ґрунтуватися на принципах сталого розвитку та враховувати соціально-економічні та екологічні аспекти.

Наприклад, забезпечення високої якості туристичних послуг та збереження природних ресурсів можуть стати основними пріоритетами при розробці туристичних продуктів. Також, розвиток туризму може сприяти розвитку соціальної інфраструктури, такої як забезпечення доступу до освіти та охорони здоров'я для місцевого населення.

Узагальнюючи, розвиток туризму може стати важливим елементом зовнішньоекономічного потенціалу країни, якщо він буде спрямований на досягнення сталого розвитку та збалансованого підходу до економічних, соціальних та екологічних аспектів.

Існує багато факторів, які можуть сприяти розвитку позитивних взаємовідносин між країнами. Деякі наведені у таблиці 1.3:

Табл. 1.3 розвиток позитивних взаємовідносин між країнами

1. Економічні інтереси	Це один з найважливіших факторів, які впливають на взаємодію між країнами. Якщо дві країни мають спільні економічні інтереси, то це може привести до збільшення торговельних обмінів та інвестицій між ними.
2. Культурні зв'язки	Культурні зв'язки можуть бути сильним фактором, який зближує країни. Культурна подібність, спільні традиції та мова можуть створити сприятливу атмосферу для співпраці

	та спільних проєктів.
3. Політичні зв'язки	Політичні зв'язки між країнами можуть впливати на їхні відносини. Коли країни підтримують одна одну в міжнародних організаціях, це може сприяти покращенню відносин між ними.
4. Дипломатичні зусилля	Політичні лідери та дипломати можуть докладати зусиль, щоб покращити відносини між країнами. Це може включати переговори, візити та інші зусилля для зміцнення взаємодії.
5. Безпека	Безпека є важливим фактором, який впливає на відносини між країнами. Коли країни співпрацюють в галузі безпеки, наприклад, в боротьбі з тероризмом або наркоторгівлею, це може сприяти зміцненню їхніх відносин.
6. Екологічні проблеми	Екологічні проблеми стають все більш актуальними в сучасному світі і мають значний вплив на здоров'я людей, якість життя та економіку країн. Ці проблеми виникають через надмірне забруднення повітря, води та ґрунту, вирубку лісів, викиди відходів і токсичних речовин, а також через глобальне потепління.

Екологічні проблеми впливають на економічний розвиток країн, знижуючи продуктивність праці, здоров'я населення та підвищуючи витрати на охорону здоров'я та природні ресурси. Забруднення повітря може призводити до погіршення здоров'я населення та зменшення продуктивності праці, а забруднення води може викликати захворювання на водоносні хвороби та забруднення харчових продуктів.

Країни можуть співпрацювати в розв'язанні екологічних проблем шляхом підписання міжнародних угод та конвенцій, які мають на меті зменшення викидів токсичних речовин та забруднення довкілля. Також країни можуть

спільно фінансувати проекти з відновлюваної енергетики, екологічної транспортної інфраструктури та збільшення зелених зон в містах.

Все більша увага приділяється збереженню біорізноманіття, оскільки воно є важливою складовою екосистем, які забезпечують життя на Землі. Країни можуть співпрацювати в охороні біорізноманіття, зокрема через створення національних парків та заповідників, заборону на полювання на рідкісні породи. Крім створення національних парків та заповідників, країни можуть співпрацювати в багатьох інших аспектах охорони біорізноманіття. Наприклад, спільно розробляти ініціативи щодо збереження видів, які знаходяться під загрозою вимирання. Також важливими є спільні програми щодо зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферу та зменшення використання небезпечних речовин у виробництві.

Країни можуть співпрацювати у відновленні екосистем та розробці планів зменшення екологічного навантаження на довкілля. Наприклад, в рамках співпраці країни можуть проводити спільні проекти щодо очищення водних ресурсів, зменшення кількості відходів, що потрапляють на землю та воду, а також відновлення лісових масивів.

Крім того, важливим фактором в усій цій співпраці є обмін досвідом та передача технологій, які дозволяють зменшити негативний вплив на довкілля та зберегти біорізноманіття. Таким чином, співпраця між країнами у сфері екології та охорони природних ресурсів є важливим фактором позитивних взаємовідносин між країнами та сприяє збереженню нашої планети для наступних поколінь.

Дослідження зовнішньоекономічного потенціалу країни є важливою складовою аналізу її економічного розвитку та може відігравати значну роль у формуванні ефективної зовнішньоекономічної політики. Аналіз зовнішньоекономічного потенціалу дозволяє оцінити можливості країни у розширенні торговельних відносин, залученні іноземних інвестицій, підвищенні експортного потенціалу та стимулюванні економічного зростання.

Дослідження зовнішньоекономічного потенціалу включає аналіз який наведений на рисунку 1.3

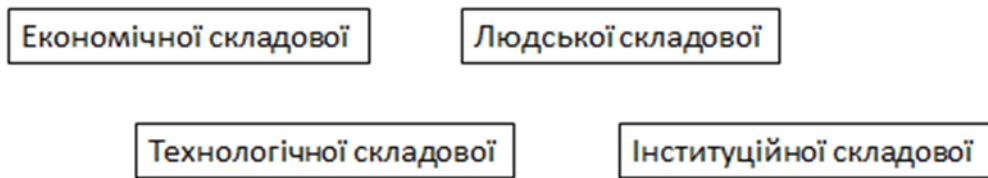

Рис. 1.3 Зовнішньоекономічний потенціал країни.

країни. Важливо визначити конкурентні переваги, розуміти можливості експорту та імпорту товарів і послуг, а також потенціал у сфері інновацій, наукових досліджень і розвитку технологій. Крім того, необхідно враховувати соціокультурні та політичні аспекти, які можуть впливати на зовнішньоекономічні відносини.

Дослідження зовнішньоекономічного потенціалу країни дозволяє розробити стратегічні напрями розвитку її зовнішньоекономічної діяльності. Це може включати планування торговельних відносин з іншими країнами, пошук нових ринків для експорту, привернення іноземних інвестицій, розвиток експортно-імпортних інфраструктур та сприяння розвитку конкурентоспроможних промислових галузей.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ПОТЕНЦІАЛУ ЇХ РОЗВИТКУ

2.1 Дослідження стану та динаміки зовнішньоекономічних відносин України до 2022 року

Дослідження зовнішньоекономічних відносин динаміки відноситься до змін, які відбуваються з часом у торгівельних обмінах, інвестиціях, експорті, імпорті тощо. Динаміка досліджує, як змінюється стан зовнішньоекономічних відносин у часі та які причини сприяють цим змінам.

Стан відноситься до поточного стану зовнішньоекономічних відносин країни в певний момент часу. Він описує, які торговельні обміни, інвестиції, експорт, імпорт, баланс платежів, залежність від енергоресурсів та інших факторів, що впливають на зовнішньоекономічні відносини, існують в даний момент часу. Стан є важливою основою для дослідження динаміки зовнішньоекономічних відносин, оскільки зміни в динаміці можуть відбуватися відносно вже наявного стану.

Зовнішньоекономічні відносини України відіграють важливу роль у розвитку країни, оскільки забезпечують її інтеграцію в світову економіку та сприяють залученню іноземних інвестицій. Дослідження стану та динаміки зовнішньоекономічних відносин України до 2022 року показує, що країна знаходиться в складному економічному становищі.

У 2021 році зовнішньоекономічна діяльність України характеризувалась підвищенням обсягів експорту та імпорту товарів. Наведений рис. 2.1.1:

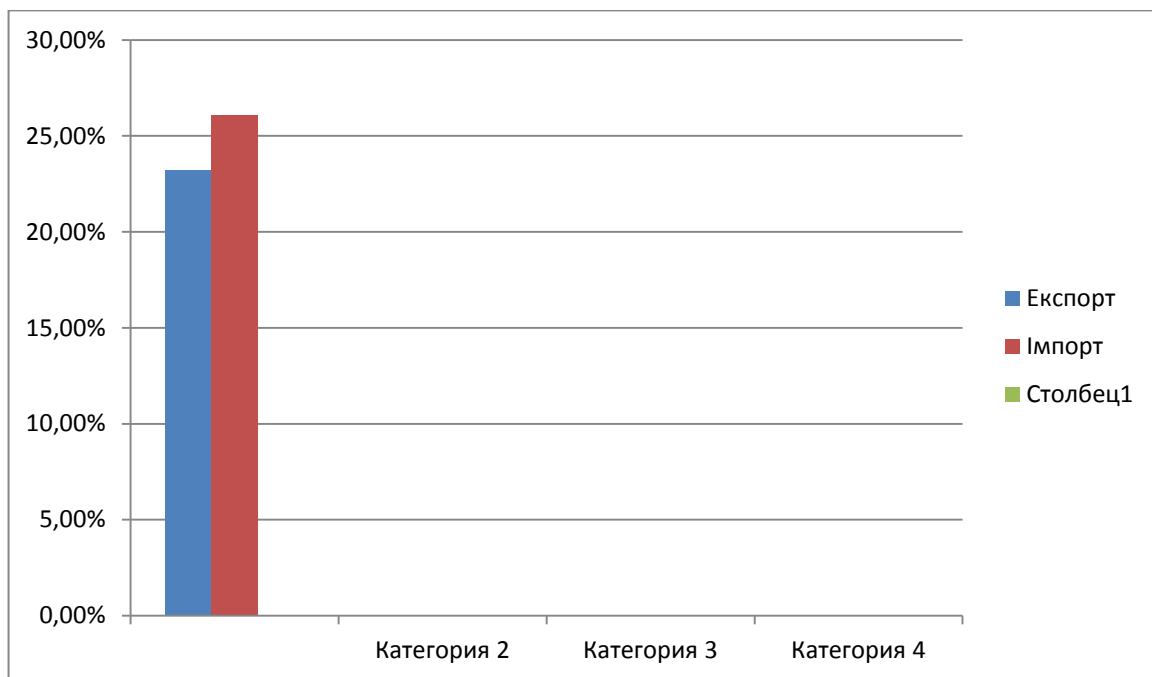

Рис. 2.1.1 Характеристика підвищення обсягів експорту та імпорту товарів.

Експорт збільшився на 23,2% порівняно з попереднім роком і становив 68,1 мільярда доларів США, тоді як імпорт зріс на 26,1% та склав 78,9 мільярда доларів США. Таким чином, зовнішньоекономічний баланс України залишався негативним, що свідчить про залежність країни від імпорту товарів.

Найбільші партнери України в зовнішньоекономічній діяльності залишаються країни Європейського Союзу та країни СНД. У 2021 році ЄС став головним торговельним партнером України, а його частка в експорті зросла з 35,1% до 38,5%. Також важливою для України залишається співпраця з країнами Азії та Північної Америки.

Однією з проблем, що ставить під загрозу зовнішньоекономічну діяльність України, є висока залежність від енергоресурсів, зокрема газу. Відсутність енергетичної незалежності суттєво впливає на економіку країни та зовнішньоекономічні відносини. У 2021 році Україна продовжувала імпортувати значну кількість газу з Росії, хоча зроблено певні кроки для диверсифікації постачань, зокрема, з Норвегії та Словаччини.

Для зменшення залежності від газу та інших енергетичних ресурсів Україна розробляє та реалізує різні програми енергоефективності та розвитку

відновлюваної енергетики. Також важливим кроком є розвиток енергетичної інфраструктури та підтримка інвестицій у цей сектор.

Крім того, ще однією проблемою, що впливає на зовнішньоекономічну діяльність України, є корупція та недостатня рівень захисту інтелектуальної власності. Це може знижувати інтерес іноземних інвесторів до країни та створювати перешкоди для розвитку експорту.

У 2022 році Україна продовжує роботу над зміцненням зовнішньоекономічних відносин та підвищенням експортного потенціалу країни. Очікується, що диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків та зменшення залежності від енергетичних ресурсів сприятимуть зростанню економіки та поліпшенню стану зовнішньоекономічних відносин.

Диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків означає розширення ринків збуту для українських товарів та послуг, а також залучення нових інвесторів. Це може зменшити ризики, пов'язані з залежністю від окремих партнерів та ринків, і забезпечити більш стійке зростання економіки.

Зменшення залежності від енергетичних ресурсів також є важливим завданням для України. Для цього потрібно розвивати відновлювану енергетику, енергоефективність та енергетичну інфраструктуру, щоб забезпечити стабільне та економічно вигідне постачання енергії для країни. Це може також допомогти зменшити залежність від імпорту енергії та забезпечити енергетичну незалежність країни.

Отже, диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків та зменшення залежності від енергетичних ресурсів можуть позитивно вплинути на стан та динаміку зовнішньоекономічних відносин України до 2022 року та далі.

Також, Україна має значний потенціал для розвитку зовнішньоекономічних відносин. До переваг країни відносяться її географічне положення, наявність ресурсів, технічних та людських ресурсів, та розвинена інфраструктура. Крім того, Україна має великий потенціал для розвитку виробництва та експорту аграрної та харчової продукції, легкої промисловості, високотехнологічних товарів та послуг.

З метою розвитку зовнішньої торгівлі та залучення іноземних інвестицій, Україна укладає угоди про вільну торгівлю з іншими країнами та регіонами, вдосконалює інвестиційне законодавство, розвиває інфраструктуру та підтримує підприємницьку діяльність. Крім того, країна активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Організація економічного співробітництва та розвитку, для залучення фінансової підтримки та підтримки економічних реформ.

За наявної підтримки правильних політичних та економічних рішень, Україна може використати свій потенціал для зміцнення зовнішньоекономічних відносин, розвитку виробництва та експорту, зменшення залежності від імпорту та підвищення конкурентоспроможності на світових ринках.

Щодо опису поточного стану: Зовнішньоекономічні відносини України є складними та динамічними. На даний момент, експорт є однією з головних складових економіки країни, становлячи близько 45% ВВП. Однак, експортні потенціали України все ще не використовуються повністю. Головними експортними партнерами залишаються країни ЄС та Росія. З іншого боку, імпорт здійснюється переважно з країн ЄС та країн СНД.

Україна активно працює над зміцненням зовнішньоекономічних відносин з іншими країнами, розширює географію експорту та використовує інші можливості для диверсифікації експортних ринків. Однак, певні проблеми існують, зокрема, низький рівень інновацій та технологій виробництва, висока залежність від імпорту енергетичних ресурсів та низький рівень конкурентоспроможності.

Україна активно працює над розвитком вільної торгівлі з іншими країнами та регіонами, зокрема, проводить переговори щодо укладення угоди про асоціацію з країнами ЄС та регіоном Євразійського економічного союзу. Зростання експорту та залучення іноземних інвестицій є ключовими напрямками розвитку зовнішньоекономічних відносин України.

Експорт товарів та послуг може приносити значні доходи для країни та допомогти збільшити ВВП. Залучення іноземних інвестицій також може сприяти розвитку економіки та підвищенню її конкурентоспроможності.

Для забезпечення зростання експорту та залучення інвестицій Україна повинна розвивати сприятливі умови для бізнесу та залучення іноземних інвесторів. Такі заходи можуть включати реформи в сфері податків, спрощення процедур бізнесу та захист прав інтелектуальної власності.

Поточний стан зовнішньоекономічних відносин України в торгівлі характеризується збільшенням обсягів експорту та імпорту товарів. За даними Державної митної служби України, у 2020 році зовнішньоекономічний обіг України зріс на 1,6% порівняно з попереднім роком і склав 103,4 млрд доларів США. Експорт збільшився на 0,4% та склав 50,5 млрд доларів, а імпорт на 2,6% - 52,9 млрд доларів.

Найбільші обсяги експорту з України в 2020 році становили зерно, залізна руда, соняшникова олія, кукурудза, а також електронні прилади та частини до них. У той же час, найбільші обсяги імпорту склали нафтопродукти, газ, автомобілі, ліки та медичне обладнання.

Україна продовжує здійснювати зовнішньоекономічні операції з країнами Європейського Союзу, Росії, Китаю, США та іншими країнами світу. При цьому, збільшення обсягів торгівлі та розширення географії експорту є одним з пріоритетів урядової політики в галузі зовнішньої торгівлі.

Поточний стан зовнішньоекономічних відносин України в інвестиційній сфері є відносно складним. За останні роки іноземні інвестиції в Україну збільшилися, але на деякі сектори вкладень все ще впливає низький рівень політичної стабільності та несприятливе бізнес-середовище.

За даними Державної служби статистики України, у 2020 році іноземні інвестиції в Україну збільшилися на 20,5% порівняно з попереднім роком та склали 4,5 мільярда доларів. Найбільше інвестицій надійшло з країн ЄС та Кіпру. Основні сектори, що отримали іноземні інвестиції, - це промисловість, фінансова діяльність та торгівля.

Однак, проблеми з бізнес-середовищем та низькою політичною стабільністю продовжують впливати на рівень іноземних інвестицій. У 2021 році Україна знаходилась на 64 місці за індексом сприятливості для бізнесу, що погіршує конкурентну позицію країни на світовому ринку вкладень.

Також, проблемними залишаються окремі сектори, такі як аграрний та енергетичний, які потребують значних реформ та покращення інвестиційного клімату для привернення іноземних інвесторів.

Отже, хоча поточний стан зовнішньоекономічних відносин України в інвестиційній сфері має свої складнощі, привернення іноземних інвестицій є важливим напрямком для зростання економіки та покращення стану зовнішньоекономічних відносин. Для досягнення успіху в цій сфері необхідно проводити реформи, сприяти підприємницькій діяльності, зменшувати адміністративні бар'єри та поліпшувати інвестиційний клімат в країні. Окрім того, важливим є розвиток та збільшення кількості договорів про захист інвестицій, що зменшуватиме ризики для іноземних інвесторів та сприятиме їх більш активному входженню на український ринок.

У зовнішньоекономічних відносинах України також важливе значення має міграція. Україна є країною зі значним міграційним потенціалом, що виражається в тому, що значна кількість українців проживає та працює за кордоном, а також в тому, що в Україні активно працюють іноземні працівники.

Незважаючи на це, стан зовнішньої міграції в Україні залишається складним. З одного боку, значна кількість українців працюють за кордоном та надсилають кошти додому, що є додатковим джерелом доходу для країни. З іншого боку, відтік робочої сили може негативно впливати на економіку та соціальну сферу країни.

Однак, в останні роки спостерігається позитивна тенденція у зворотному напрямку, тобто зростання кількості повернулися українців, які працювали за кордоном, та зменшення кількості нових мігрантів з України. Крім того, уряд України займається покращенням умов для тих, хто повертається додому, а

також зменшенням причин від'їзду за кордон, наприклад, шляхом збільшення кількості робочих місць у країні та підвищення рівня життя населення.

На сьогоднішній день поточний стан зовнішньоекономічних відносин в загальному можна відзначити, що країна продовжує активно залучатись до світової економіки та розвиватись як експортер товарів та послуг.

За даними Державної митної служби України, у 2021 році зовнішньоекономічна діяльність відображена на рівні 88,8 мільярдів доларів США, що на 23,7% більше, ніж у 2020 році. У 2021 році Україна експортувала товарів та послуг на суму 51,2 мільярдів доларів США, що на 20,6% більше, ніж у 2020 році, та імпортувала на суму 37,6 мільярдів доларів США, що на 27,9% більше, ніж у 2020 році.

Зростання обсягів зовнішньої торгівлі свідчить про те, що Україна продовжує активно залучатись до світової економіки та встановлює нові зовнішньоекономічні зв'язки з іншими країнами. Однак, деякі проблеми, такі як залежність від енергетичних ресурсів та нестабільність економічного та політичного середовища в країні, продовжують залишатись і не дозволяють досягти повного потенціалу розвитку зовнішньоекономічних відносин України.

Щодо інвестиційної сфери, то вона також має свої складнощі. За даними Національного банку України, в першому кварталі 2021 року обсяг прямих іноземних інвестицій становив 192,5 мільйона доларів США, що на 68,4% менше, ніж у першому кварталі 2020 року. Таким чином, в першому кварталі 2021 року спостерігалось зниження прямих іноземних інвестицій в Україну порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Даний факт свідчить про те, що уряд України повинен продовжувати працювати над поліпшенням інвестиційного клімату в країні, включаючи зниження бюрократичних перешкод та покращення бізнес-середовища. Також важливим напрямком є продовження реформ у різних сферах, що позитивно впливатимуть на інвестиційний клімат в Україні.

Структура зовнішньоекономічних відносин України на сьогоднішній день включає такі напрямки:

1. Торгівля з іншими країнами. Найбільші торговельні партнери України - Європейський Союз, Китай, Росія, Туреччина та США. Україна експортує переважно зерно, метали, хімічну продукцію, а також продукти харчування, а імпортує газ, нафту, автомобілі та техніку.

2. Інвестиції. Україна залучає прямі іноземні інвестиції з різних країн, зокрема з ЄС, США, Китаю та Канади. Інвестори інвестують українські компанії, особливо в секторах енергетики, інфраструктури та агропромисловості.

3. Міграція. Україна має велику діаспору, що живе у різних країнах світу. Багато українців також працюють за кордоном. Україна також є країною, яка приймає багато іммігрантів, зокрема з країн СНД та Європи.

4. Культурні відносини. Україна співпрацює з іншими країнами у сфері культури, освіти та науки. Українські культурні проекти та продукти експортуються до різних країн світу, що сприяє популяризації української культури та мови.

В цілому, структура зовнішньоекономічних відносин України є досить різноманітною і має багато перспективних напрямків для подальшого розвитку.

Сучасна зовнішня торгівля та економіка в цілому складається з різноманітних видів зовнішньоекономічних відносин, які можуть бути класифіковані за різними критеріями. Деякі з найбільш поширених видів зовнішньоекономічних відносин на сьогодні включають такі види як зазначено на рис. 2.1.2:

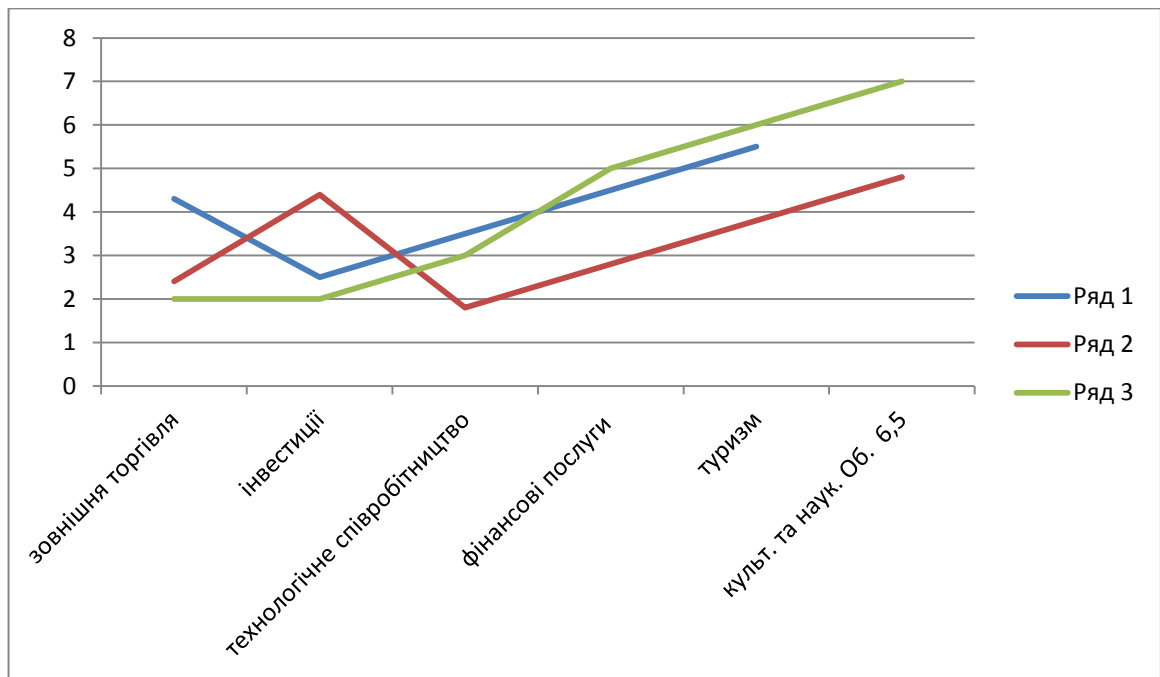

Рис. 2.1.2 найбільш поширенні види зовнішньоекономічних відносин на сьогодні

1. Зовнішня торгівля - це вид зовнішньоекономічної діяльності, який передбачає обмін товарами та послугами між різними країнами.

2. Інвестиції - це зовнішньоекономічна діяльність, яка включає в себе інвестування грошових коштів у підприємства та проекти в інших країнах.

3. Технологічне співробітництво - це вид зовнішньоекономічної діяльності, який включає в себе передачу технологій між різними країнами.

4. Фінансові послуги - це зовнішньоекономічна діяльність, яка включає в себе надання різноманітних фінансових послуг, таких як банківські послуги, страхування та інвестиційні послуги.

5. Туризм - це вид зовнішньоекономічної діяльності, який передбачає переміщення людей з однієї країни в іншу для відпочинку, розваг та інших цілей.

6. Культурний та науковий обмін - це вид зовнішньоекономічної діяльності, який включає в себе співпрацю між країнами у галузі культури, науки, освіти та інших галузях.

Ці види зовнішньоекономічних відносин можуть взаємодіяти між собою, утворюючи складну систему зовнішньоекономічних зв'язків. Наприклад, імпорт

товарів може бути пов'язаний з експортом послуг, інвестиційними проектами та іншими видами взаємодії. Вільна торгівля може створювати сприятливі умови для прямих іноземних інвестицій, а також сприяти взаємному трансферу технологій та знань. Залежність від імпорту енергоресурсів може стимулювати пошук альтернативних джерел енергії та розвиток відновлювальних джерел енергії.

Отже, взаємодія різних видів зовнішньоекономічних відносин може мати суттєвий вплив на економічний розвиток країни та покращення її зовнішньоекономічного стану.

2.2 Аналіз наслідків війни для зовнішньоекономічних відносин України

Війна, яка триває на Сході України з 2014 року, мала серйозний вплив на зовнішньоекономічні відносини країни. Аналіз наслідків війни для зовнішньоекономічних відносин України показує, що вона призвела до скорочення торгівлі та інвестицій.

Одним з негативних наслідків війни є скорочення зовнішньої торгівлі України. Війна знизила попит на українські товари та послуги, особливо на тимчасово окупованих територіях. Також знизилась експортна активність, оскільки багато підприємств зазнали збитків внаслідок війни. За даними Державної митної служби України, обсяг зовнішньої торгівлі в 2020 році зменшився на 7,6% порівняно з попереднім роком.

Крім того, війна призвела до скорочення іноземних інвестицій. Інвестори стали стриманішими щодо інвестування в Україну через невизначеність політичної та економічної ситуації в країні. За даними Національного банку України, обсяг прямих іноземних інвестицій у 2020 році склав 305 мільйонів доларів США, що на 4,4% менше, ніж у 2019 році.

Також війна призвела до зменшення потоку мігрантів, які є важливим джерелом доходу для багатьох українських родин. За даними Міністерства соціальної політики України, кількість українців, які залишили країну для роботи за кордоном, в 2020 році склала 2,5 мільйона осіб, що на 17,5% менше, ніж у 2019 році. Також війна призвела до зменшення зовнішньої торгівлі та інвестиційної активності, адже багато іноземних компаній зупинили свою діяльність в Україні через нестабільну ситуацію в країні. З іншого боку, війна стимулює розвиток внутрішнього виробництва та сприяє збільшенню обсягу експорту товарів, які виробляються в Україні. Також війна прискорює процеси модернізації та диверсифікації української економіки, що може мати позитивний вплив на зовнішньоекономічні відносини України в майбутньому.

Деякі з основних наслідків війни для України включають:

1. Економічні втрати: Війна на сході України призвела до значного зменшення економічного зростання та збільшення боргового навантаження країни. Крім того, війна знизила вартість української валюти і підвищила інфляцію, що вплинуло на рівень життя українських громадян.

2. Втрата територій: Окупація Криму та частини Донбасу спричинила втрату значної частини території та ресурсів країни, що суттєво погіршило її економічну ситуацію.

3. Міжнародний імідж: Війна в Україні призвела до погіршення міжнародного іміджу країни, що може відлякувати інвесторів та туристів.

4. Міграція: Війна на сході України призвела до міграції більше 1,5 мільйонів українців, які залишили свої домівки та переїхали в інші регіони України або за її межі, що має значний вплив на соціальну та економічну ситуацію в країні.

5. Безпека: Війна на сході України має серйозні наслідки для безпеки країни, зокрема збільшення загрози терористичних актів, підвищення ризику епідемій та зменшення здатності країни до захисту своїх кордонів.

Наслідки війни для безпеки України:

1. Збільшення загрози терористичних актів: конфлікт на сході України призвів до зростання активності терористичних груп, що можуть направити свої дії проти мирних жителів та інфраструктури країни.

2. Підвищення ризику епідемій: війна на сході України важкою та тривалою, що може призвести до погіршення санітарно-епідеміологічної ситуації в районах, які є фронтовими. Надзвичайно важливо забезпечити безпечні умови для населення в зоні конфлікту.

3. Зменшення здатності країни до захисту своїх кордонів: війна на сході України створює загрозу для територіальної цілісності країни. Зосередження військових сил та ресурсів на бойових діях може

позбавити Україну можливості ефективно захищати свої кордони в інших районах.

4. Збільшення ризику соціального розладу: війна на сході України має серйозний вплив на економіку та соціальну сферу країни, що може призвести до соціального розладу та збільшення напруженості у суспільстві.

5. Підвищення ризику залучення України до міжнародних конфліктів: війна на сході України може призвести до залучення країни до міжнародних конфліктів та зменшення її міжнародного статусу.

Також, російська агресія може надихати підтримувати інші конфлікти та конфронтації в регіоні, зокрема з Росією, і загострювати відносини з сусідніми країнами, такими як Польща, Румунія та інші. Це може призвести до подальшого погіршення геополітичної ситуації в регіоні та підвищення ризику ескалації конфліктів.

Крім того, війна на сході України має серйозні економічні наслідки, такі як зменшення виробництва та втрати бізнесу, зокрема в районах, що перебувають під контролем бойовиків. Втрати в економіці в свою чергу можуть призвести до зниження рівня життя населення, збільшення безробіття та скорочення соціальних програм.

Війна має серйозний вплив на моральний та психологічний стан населення, зокрема на військовослужбовців та їхні сім'ї. Багато людей пережили втрати, зазнали травм та інших психологічних труднощів, що може впливати на їхнє здоров'я та благополуччя.

У загальному, наслідки війни для України є значними та мають багатоаспектний вплив на країну та її населення.

Війна в Україні має серйозні наслідки для місцевого населення:

1. Високі рівні смертності та травматизму: війна на сході України призвела до сотень тисяч загиблих, поранених та тимчасово

переміщених осіб, що має серйозний вплив на життя та добробут населення.

2. Зруйнована інфраструктура: війна призвела до значних пошкоджень інфраструктури, включаючи житловий фонд, дороги, комунікації та енергетичну мережу. Це призводить до складнощів з отриманням води, електроенергії, тепла та інших життєво важливих послуг.

3. Зростання безробіття та бідності: внаслідок війни багато людей втратили свої робочі місця, або були змушені залишити свої домівки та бізнеси. Це призвело до зростання безробіття та бідності в деяких регіонах України.

4. Психологічний тиск: війна має значний психологічний вплив на населення, зокрема на дітей та підлітків. Вони стають свідками насильства та руйнування, що може призвести до розвитку посттравматичного стресового розладу.

5. Міжетнічні конфлікти: війна на сході України також призвела до зростання міжетнічних конфліктів, зокрема між українцями та росіянами. Це може призвести до подальшого загострення відносин між цими народами.

6. Насильство проти жінок: війна також призвела до збільшення насильства проти жінок та дівчат. Багато з них на жаль стали жертвами.

Наслідки війни в Україні стали дуже тяжким тестом для багатьох людей. Більше 13 тисяч осіб загинули, понад 30 тисяч отримали поранення, а майже 1,5 мільйонів втратили свої домівки. Тисячі людей змушені були залишити свої міста та села та шукати нове притулок в інших регіонах України або навіть за кордоном.

Війна також має серйозні соціальні наслідки. Багато людей втратили свої робочі місця, їх бізнеси зазнали значних збитків, а економічні перспективи стали нестабільними. На сході України скасувалися більшість інвестиційних

проектів, що призвело до зменшення кількості робочих місць та до погіршення економічної ситуації.

Особливо важкою виявилася ситуація для дітей та молоді. Значна частина дітей на сході країни не має доступу до якісної освіти, а їх здоров'я та безпека є під серйозною загрозою. Більшість молодих людей на сході України не має можливості отримати якісну освіту та працювати по своїй спеціальності, що призводить до зростання безробіття та еміграції за кордон.

Наслідки війни в Україні для зростаючого покоління:

Війна в Україні має серйозні наслідки для зростаючого покоління. У деяких зоні війни діти не можуть отримати нормальну освіту, а шкільні будівлі і дитячі садки стали мішенями обстрілів. Багато дітей стали жертвами конфлікту, втратили своїх батьків і близьких, а також дитинство, повинні вирішувати важкі питання і допомагати родинам.

За даними дослідження "Діти України: життя в умовах конфлікту", проведеного дитячою благодійною організацією "Розвиток України" у 2018 році, війна має серйозний вплив на фізичне і психічне здоров'я дітей, особливо тих, хто живе на територіях, де військові дії тривають. У дітей з'являються проблеми зі сном, депресія, тривожність, агресивність, відставання у розвитку, а також фізичні травми від обстрілів і вибухів.

Крім того, війна має негативний вплив на освіту дітей. Багато шкіл закриваються через обстріли і знищення будівель, що призводить до того, що діти не можуть отримати нормальну освіту. За даними ООН, на початку 2020 року понад 700 тисяч дітей в Україні потребували гуманітарної допомоги у зв'язку з конфліктом на сході країни.

Також війна призводить до економічної нестабільності, зниження рівня життя, зростання безробіття та міграції населення. Це створює складні умови для зростаючого покоління, яке повинно будувати своє майбутнє.

Наслідки війни в Україні для бізнесів

Війна в Україні також має серйозні наслідки для бізнесу. Спалахи насильства та збройних конфліктів, а також економічна нестабільність можуть

суттєво вплинути на діяльність підприємств та підприємців в країні. Деякі з наслідків війни для бізнесу включають:

1. Зниження попиту: Війна може призвести до зменшення попиту на товари та послуги, особливо в тих регіонах, де проходять бойові дії.
2. Зниження виробництва: Умови війни можуть призвести до зниження виробництва та зниження якості продукції через зниження доступу до сировини та матеріалів.
3. Зростання вартості: Війна може призвести до зростання вартості сировини та інших матеріалів, що необхідні для виробництва, через зниження їхньої доступності та збільшення ризику доставки.
4. Зменшення інвестицій: Війна може призвести до зменшення інвестицій у бізнес та економіку країни в цілому через нестабільність у країні та зростання ризику для інвесторів.
5. Зростання ризику: Війна може підвищити ризик для бізнесу та підприємств через збільшення ризику терористичних атак, саботажу та інших актів насильства.
6. Зменшення ринків збуту: Війна може призвести до зменшення ринків збуту, особливо в тих регіонах, де проходять бойові дії.

Наслідки війни для бізнесу можуть бути серйозними, особливо для малих та середніх підприємств. Вони можуть призвести до зменшення прибутків, збільшення витрат та внаслідок економічної нестабільності та зменшення попиту на товари та послуги. Багато підприємств можуть збанкрутувати, або змушені зменшити обсяги виробництва та знизити зарплати співробітників.

Війна також може спричинити зниження інвестицій та втрату довіри іноземних партнерів, що може значно погіршити економічну ситуацію в країні. Крім того, блокада та зниження торговельних зв'язків з окупованими територіями можуть призвести до зменшення можливостей для бізнесу в цих регіонах.

Для зменшення наслідків війни для бізнесу, необхідно розвивати стабільну економіку, залучати інвестиції, підтримувати малі та середні підприємства, створювати сприятливі умови для бізнесу, зокрема, шляхом зменшення бюрократії та корупції, та залучення науково-технічного потенціалу до розвитку економіки. Також важливо розвивати торговельні відносини з іншими країнами та залучати нових партнерів для розвитку бізнесу.

Тому дуже важливо підтримувати власного виробника одягу, продуктів харчування, іграшок та всього, що вироблено в Україні. Це дуже важливо для економіки держави в цілому. Плюсом це є відсоток вкладання коштів на ЗСУ (Збройні Сили України), та більший шанс на перемогу. Обов'язкову перемогу.

Наслідки війни в Україні щодо розвитку та освіти:

Війна в Україні має серйозні наслідки для розвитку та освіти. Низька економічна стабільність та безпека країни ускладнюють становище з освітою та розвитком інфраструктури. Деякі наслідки війни на освіту та розвиток включають:

1. Зменшення фінансування освіти: Країна змушена виділяти більше коштів на військові потреби, що може призвести до зменшення фінансування освіти.
2. Обмежений доступ до освіти: Війна може призвести до закриття шкіл та вищих навчальних закладів у зоні конфлікту, а також до обмеження доступу до навчання для дітей та молоді зі небезпечних регіонів.
3. Втрата кадрів: У зв'язку з від'їздом багатьох молодих людей за кордон, які шукають роботу або втечі від війни, може відбутися втрата кадрів для країни.
4. Зниження якості освіти: Несприятливі умови, що створені війною, можуть призвести до зниження якості освіти.
5. Обмеження можливостей для досліджень та розвитку: Війна може призвести до обмеження можливостей для досліджень та розвитку в різних галузях, зокрема в технологічній сфері.

Ці наслідки війни на освіту та розвиток можуть мати серйозний вплив на майбутнє України, адже якість освіти та розвиток науки та технологій є ключовими чинниками для економічного та соціального розвитку країни.

Наслідки війни в Україні для економіки можуть бути серйозними і тривалими. Основні наслідки включають:

1. Зниження ВВП. Війна знижує виробництво, зменшує ринки збуту, призводить до збільшення витрат та втрати інвестицій. За даними Міністерства економіки України, ВВП в 2020 році склав 124,6 млрд доларів США, що на 4,2% менше, ніж у 2019 році.

2. Зростання безробіття. Війна призводить до зниження замовлень та виробництва, що може призвести до зменшення чисельності працівників та збільшення безробіття. За даними Державної служби статистики України, рівень безробіття в квітні 2021 року склав 8,6%.

3. Збільшення державного боргу. Війна призводить до збільшення державних витрат на оборону, що може призвести до збільшення державного боргу. За даними Міністерства фінансів України, державний борг станом на 1 січня 2021 року становив 88,1 млрд доларів США, що на 0,3% більше, ніж на початку 2020 року.

4. Збільшення інфляції. Війна може призвести до збільшення цін на продукти та послуги, зокрема через зниження виробництва та зростання витрат.

5. Зменшення інвестицій. Нестабільна ситуація в країні може призвести до зменшення інвестицій та відмови від інвестування в Україну.

6. Зменшення міжнародної торгівлі. Війна може призвести до зменшення міжнародної торгівлі, зокрема через зниження експорту.

Внаслідок війни на сході України та анексії Криму Росією, було введено ряд санкцій з боку багатьох країн світу, що обмежило можливості українських компаній для міжнародної торгівлі та інвестування. Крім того, внаслідок

воєнних дій на сході України були зруйновані підприємства та інфраструктура, що суттєво вплинуло на виробництво та забезпечення потреб економіки.

Також війна призвела до зменшення потоку іноземних інвестицій, зменшення споживчого попиту та збільшення ризику для бізнесу. Це може призвести до скорочення робочих місць, зменшення доходів населення та загострення економічної нестабільності.

Загалом, війна в Україні має серйозний вплив на економіку країни та її міжнародні зв'язки, що може суттєво ускладнити розвиток та відновлення економіки в майбутньому.

Наслідки війни в Україні для оточуючого середовища:

Наслідки війни в Україні для оточуючого середовища можуть бути дуже серйозними. Військові дії та знищення інфраструктури можуть призвести до забруднення ґрунтів, повітря та водних ресурсів. Також може відбутися знищення екосистем та зменшення біорізноманіття.

У зоні війни було зруйновано багато промислових об'єктів, включаючи хімічні заводи та склади з небезпечними речовинами. Це може призвести до викидів шкідливих речовин в атмосферу та забруднення водоймищ.

До того ж, війна може призвести до зменшення кількості зелених насаджень та порушення екосистем, що може мати негативний вплив на клімат та природу.

Крім того, під час війни можуть виникати небезпечні ситуації з поводженням з відходами та радіоактивними матеріалами, що може призвести до забруднення довкілля та загрози здоров'ю людей.

У післявоєнний період, очищення природних ресурсів та відновлення екосистем можуть стати одним з важливих завдань для України.

Загально, наслідки війни в Україні для оточуючого середовища є серйозними та потенційно небезпечними, і потребують уваги та відповідних заходів для їх подолання. Ці наслідки в порівнянні з поточним роком та 2022 наведено на рис. 2.2:

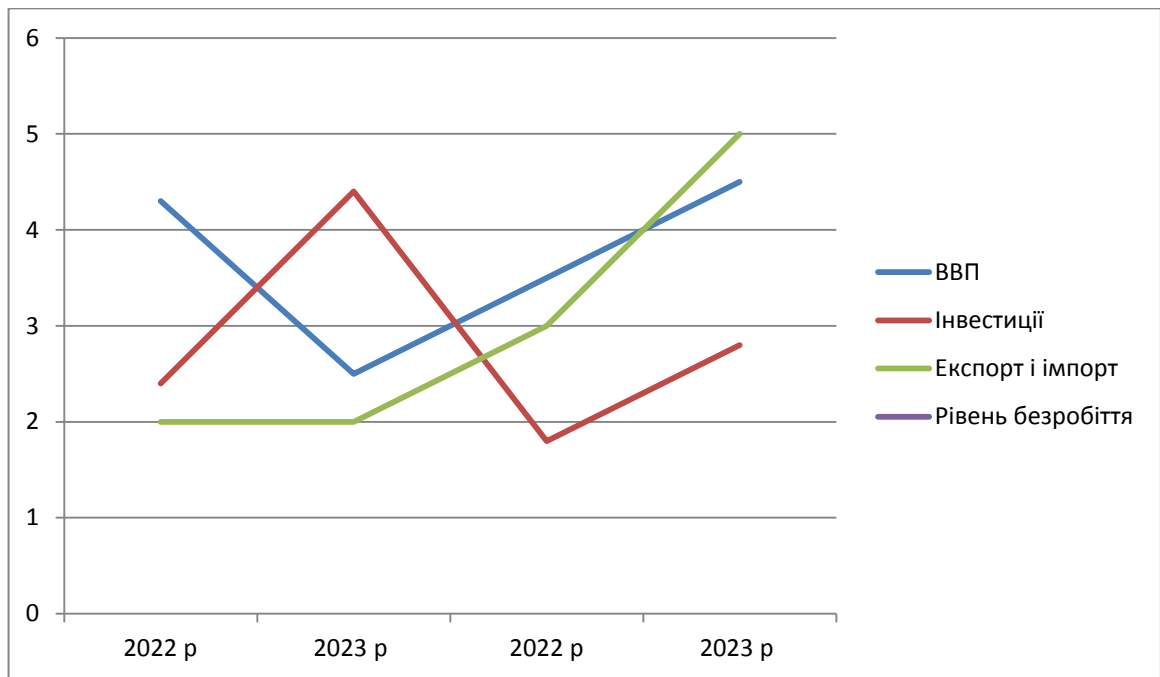

Рис. 2.2 наслідки в порівнянні з поточним роком та 2022 роком.

Війна має серйозні наслідки для багатьох аспектів суспільного та економічного життя, таких як ВВП, інвестиції, експорт, імпорт і рівень безробіття.

По-перше, ВВП країни, яка перебуває у воєнному конфлікті, зазвичай значно зменшується. Військові дії призводять до знищення інфраструктури, підприємств, а також зменшуються виробничі потужності та ефективність господарства. Це впливає на зниження ВВП країни.

По-друге, інвестиції у воюючі країни зазвичай значно зменшуються або припиняються. Війна створює невизначеність та ризики для бізнесу, що стримує інвесторів. Більшість іноземних інвесторів уникають вкладати гроші у країну, де тривають воєнні дії.

По-третє, експорт та імпорт також постраждають від воєнного конфлікту. Блокади, торговельні обмеження та руйнування інфраструктури призводять до скорочення зовнішньоекономічних зв'язків. Країна може зазнати великих збитків у зовнішній торгівлі, що впливає на економічний розвиток та ВВП.

По-останнє, рівень безробіття зазвичай значно зростає під час воєнного конфлікту. Знищення підприємств та виробничих майданчиків, економічна

нестабільність та непевність майбутнього призводять до звільнення працівників і зростання безробіття.

Отже, воєнні дії мають серйозні негативні наслідки для ВВП, інвестицій, експорту, імпорту та рівня безробіття. Зменшення ВВП призводить до зниження доходів населення, скорочення соціальних програм і може спричинити зростання бідності та соціальних нерівностей.

Зниження інвестицій у воюючі країни обмежує можливості для розвитку нових підприємств, створення робочих місць та підвищення економічного потенціалу. Це може призвести до затримки у розвитку і технологічному відставанні.

Обмеження зовнішньої торгівлі впливає на економічну активність країни. Зменшення експорту знижує дохід держави та може вплинути на платіжний баланс. Затримка в постачанні товарів і послуг з-за кордону може також призвести до зростання цін і знецінення національної валюти.

Збільшення рівня безробіття створює соціальні проблеми і економічну нестабільність. Велика кількість безробітних людей може створити напруженість у суспільстві, зростання соціальної напруги і злочинності. Також зниження рівня зайнятості призводить до зменшення доходів населення та загрози соціальній стабільності.

Узагалі, воєнні конфлікти мають серйозні довгострокові наслідки для економічного розвитку країни. Відновлення після війни може зайняти багато років і вимагати значних зусиль, фінансових ресурсів та міжнародної підтримки.

2.3 Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України

Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України базується на аналізі різноманітних факторів, таких як стан національної економіки, зовнішньої торгівлі, інвестиційного клімату, правової системи та інших.

Однак, на шляху до розвитку зовнішньої торгівлі Україна зустрічає ряд викликів, зокрема, недостатню інфраструктуру та бюрократичні бар'єри. Україна також стикається з проблемами в інвестиційній сфері, зокрема, з низьким рівнем іноземних інвестицій.

Україна може зробити значний крок до зміцнення свого зовнішньоекономічного потенціалу шляхом проведення структурних реформ, вдосконалення бізнес-клімату та сприяння інвестиційній діяльності. Також важливим фактором є підвищення конкурентоспроможності національної економіки шляхом розвитку високотехнологічних галузей та залучення висококваліфікованих кадрів.

1. Експорт та імпорт товарів і послуг. Рівень зовнішньої торгівлі є важливим показником зовнішньоекономічного потенціалу України. Збільшення обсягу експорту товарів і послуг сприяє збільшенню ВВП та зменшенню залежності від зовнішніх інвестицій.

2. Інвестиції. Рівень інвестиційної привабливості країни визначається рівнем інвестиційних потоків від іноземних інвесторів. Залучення іноземних інвестицій сприяє розвитку внутрішнього підприємництва та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

3. Рейтинги конкурентоспроможності. Участь України в міжнародних рейтингах конкурентоспроможності є важливим показником зовнішньоекономічного потенціалу. Вони дають змогу порівняти Україну з іншими країнами за різними параметрами конкурентоспроможності, такими як ефективність державного

управління, рівень інфраструктури, рівень освіти, інноваційна активність тощо.

4. Ступінь інтеграції в світову економіку. Участь України в міжнародних економічних організаціях.

Україна має відкриту економіку та високий рівень інтеграції в світову економіку. Країна є членом Всесвітньої організації торгівлі (WTO) з 2008 року, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та збільшенню обсягів міжнародної торгівлі.

Крім того, Україна є членом багатьох інших міжнародних економічних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Світовий банк, Європейський союз та інші.

Однак, відносини з Росією та конфлікт на сході України можуть створювати перешкоди для залучення іноземних інвестицій та збільшення обсягів міжнародної торгівлі.

Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України як стану зовнішньої торгівлі :

Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України включає аналіз стану зовнішньої торгівлі, що є важливим показником економічного розвитку країни. Зовнішньоторговельний баланс України станом на 2021 рік складається переважно з експорту товарів, який складає 86,5 мільярдів доларів США, та імпорту товарів - 92,8 мільярдів доларів США. Таким чином, Україна має негативний зовнішньоторговельний баланс в розмірі 6,3 мільярдів доларів США.

Основні експортні товари України - це зерно, залізна руда, метали, машини та обладнання, продукти харчування та текстильні вироби. Найбільшими імпортерами українських товарів є Китай, Польща, Туреччина, Індія та Іспанія, а основними постачальниками імпорту в Україну є Китай, Німеччина, Росія, Польща та США.

Україна здійснює зовнішню торгівлю з рядом країн за допомогою укладення більше ніж 70 двосторонніх угод про вільну торгівлю (УВТ). Також

Україна є членом Всесвітньої організації торгівлі (ВОТ) та багатьох інших міжнародних економічних організацій, таких як Європейський союз, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та інші.

У зв'язку з пандемією COVID-19 зовнішня торгівля України зазнала негативного впливу. У 2020 році експорт скоротився на 7,5%, а імпорт – на 5,6%. Однак, в 2021 році спостерігається певне відновлення зовнішньої торгівлі. Зокрема, за перший квартал 2021 року експорт збільшився на 10,4%, а імпорт - на 13,6% порівняно з аналогічним періодом 2020 року. Проте, попри це, зовнішньоекономічний потенціал України все ще залишається недостатнім порівняно з можливостями країн-експортерів, що мають більш розвинені економіки та доступ до більш широких ринків збуту.

Основними товарними групами, які експортує Україна, є зерно, залізна руда, нафтопродукти, металопродукція, аграрні товари, хімічна продукція тощо. Однак, українські експортери стикаються зі значними торговельними бар'єрами та обмеженнями на деяких ринках, зокрема в Російській Федерації та країнах, що входять до Європейського Союзу.

З огляду на високий потенціал сільськогосподарського виробництва в Україні, важливим напрямом розвитку зовнішньої торгівлі може стати експорт сільськогосподарської продукції та продуктів переробки. Проте, для досягнення успіху в цьому напрямку необхідно вирішувати проблеми, пов'язані з якістю продукції та її відповідністю стандартам та вимогам ринків збуту.

Також важливим аспектом розвитку зовнішньої торгівлі України є розширення географії збуту та пошук нових ринків. Наприклад, важливими партнерами для України є Європейський союз, США, Китай, Туреччина та країни СНД. Однак, на сьогоднішній день Україна має потенціал для розширення експорту в інші регіони, такі як Південна Америка, Африка та Азія.

Для забезпечення розвитку зовнішньої торгівлі України необхідно забезпечити належний рівень інфраструктури, зокрема портів, аеропортів та автошляхів, а також покращення умов бізнесу та зменшення бюрократичних бар'єрів. Крім того, важливо розвивати експортно-імпортні відносини з

країнами-партнерами та відповідні галузі економіки для забезпечення якісного та конкурентного продукту на міжнародному ринку.

Оцінка зовнішньоекономічного потенціалу України як стану інвестиційного клімату правової системи:

Зовнішньоекономічний потенціал України включає широкий спектр можливостей для залучення іноземних інвестицій та розвитку зовнішньої торгівлі. Країна має значний аграрний сектор, багаті природні ресурси (включаючи вугілля, залізну руду та газ), розвинену виробничу базу і потенціал у сфері інформаційних технологій.

Щодо інвестиційного клімату та правової системи, Україна протягом останніх років провела реформи, спрямовані на поліпшення бізнес-середовища та привабливості для іноземних інвесторів. Зокрема, були внесені зміни до податкової системи, спрощено адміністративні процедури, запроваджено електронне декларування та інші заходи з метою зменшення бюрократичних перешкод.

Однак, на той час існували деякі проблеми, які впливали на інвестиційний клімат України. До них відносилися нестабільність політичної ситуації, висока рівень корупції, не системність реформ та недостатня ефективність правоохоронних органів. Ці фактори можуть створювати невизначеність та ризики для іноземних інвесторів.

Проте важливо зауважити, що оцінка інвестиційного клімату та правової системи може змінюватися з часом, а також варіюватися залежно від галузі.

Деякі галузі можуть мати сприятливіші умови для інвестицій та розвитку, тоді як інші можуть зазнавати певних перешкод або обмежень.

Наприклад, інформаційні технології та стартап-сфера можуть мати більш гнучкий інвестиційний клімат, оскільки ці галузі зазвичай підтримуються державою та мають сприятливе середовище для інновацій. У той же час, деякі традиційні галузі можуть потребувати більшої уваги до реформ та поліпшення бізнес-середовища.

Для отримання точної інформації про оцінку конкретних галузей інвестиційного клімату та правової системи України на поточний момент, рекомендується звернутися до спеціалізованих аналітичних досліджень та консультативних фірм, які мають експертизу в цих галузях.

Які перспективи зовнішньоекономічного потенціалу України?

Зовнішньоекономічний потенціал України має значний потенціал для розвитку і покращення. Деякі перспективи, які можуть вплинути на зовнішньоекономічний потенціал України:

1. Торговельні угоди: Україна активно розширює свою мережу торговельних угод з різними країнами та регіональними блоками, що відкриває нові ринки для експорту українських товарів та послуг. Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, зони вільної торгівлі з країнами СНД та інші торговельні угоди створюють сприятливі умови для розвитку зовнішньої торгівлі.

2. Інвестиції: Україна привертає іноземні інвестиції в різні сектори економіки, зокрема в інфраструктуру, енергетику, сільське господарство, інформаційні технології та виробництво. Потенційні інвестори цікавляться ринком України, доступністю кваліфікованої робочої сили та його географічним положенням як мостом між Східною та Західною Європою.

3. Інновації та технології: Розвиток інноваційних галузей, таких як інформаційні технології, штучний інтелект, біотехнології та зелена енергетика, може стимулювати зовнішньоекономічний потенціал України. Країна має значний кадровий потенціал та високопродуктивні ІТ-компанії, що допомагають у розвитку цифрової економіки.

4. Експортно-орієнтована стратегія є важливим фактором для зміцнення зовнішньоекономічного потенціалу України. Низькі виробничі витрати, розширений експортний потенціал та доступ до нових ринків сприяють залученню іноземних інвестицій та зростанню експорту.

Україна має різноманітний потенціал та конкурентні переваги, які можна використовувати для зміцнення своєї позиції на міжнародній арені. Деякі з цих переваг можна розвивати вже зараз, тоді як інші можуть потребувати більшої уваги та інвестицій після досягнення певних цілей чи перемоги. Нижче перераховано декілька ключових конкурентних переваг України:

1. Географічне розташування: Розташована на перехресті Європи та Азії, Україна має потенціал стати транзитним коридором для торгівлі та транспорту між цими двома континентами.
2. Природні ресурси: Багатий природними ресурсами, такими як земля, руди, газ, нафта, Україна має потенціал розвивати галузі сільського господарства, енергетики та виробництва сировини.
3. Людський капітал: Україна володіє великим резервом висококваліфікованих працівників у галузі інформаційних технологій, інженерії, науки та інших секторів, що є конкурентною перевагою для розвитку знанням базових галузей.
4. Виробничий потенціал: Україна має розвинені промислові сектори, такі як машинобудування, хімічна промисловість, текстильна та виробнича галузі, що створює можливості для експорту товарів і послуг.
5. Туризм та культурна спадщина: Україна володіє розмаїттям природних пам'яток, історичною спадщиною та культурою, що створює потенціал для розвитку туризму
6. Інноваційний потенціал: Україна має значний потенціал у сфері науково-дослідних розробок та інновацій. Розвиток інноваційних технологій і стартап-сектору може сприяти виникненню нових підприємств та привертанню іноземних інвестицій.
7. Сільське господарство: Україна володіє потужним сільськогосподарським сектором, здатним забезпечити достатню кількість продовольства для внутрішнього споживання та експорту.

8. Екологічні ресурси: Україна має значний потенціал у розвитку відновлюваної енергетики та екологічно чистих технологій, що сприяє зменшенню залежності від імпорту енергоносіїв та сприятиме збереженню навколишнього середовища.

Залежно від конкретних умов та пріоритетів країни, розвиток цих конкурентних переваг може відрізнятися. Деякі з них можуть бути пріоритетними для розвитку вже зараз, зокрема виробничий потенціал, інноваційний потенціал, сільське господарство та екологічні ресурси. Інші, такі як транспортний коридор, можуть вимагати більшої інфраструктурної розвиненості та певних економічних досягнень. Проте, важливо пам'ятати, що кожна з цих конкурентних переваг може бути поєднана і взаємопідсилюватися в рамках стратегії розвитку країни.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

3.1 Розробка стратегії формування і розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України

Розробка стратегії формування зовнішньоекономічного потенціалу України є важливим завданням для досягнення успішного розвитку країни. Ось деякі ключові елементи, які можуть бути включені до такої стратегії:

1. Розширення мережі торговельних угод: Україна повинна активно працювати над укладанням нових торговельних угод з іншими країнами та регіональними блоками. Це допоможе відкрити нові ринки для українських товарів і послуг, знизити митні бар'єри та створити сприятливі умови для зовнішньої торгівлі.

2. Залучення іноземних інвестицій: Розвиток зовнішньоекономічного потенціалу вимагає привертання іноземних інвестицій в різні сектори економіки. Для цього необхідно створити сприятливе інвестиційне середовище, забезпечити захист прав інвесторів, спрощення процедур та зниження бюрократичних бар'єрів.

3. Розвиток експортної імпорто-заміщувальної політики: Стратегія має передбачати заходи щодо стимулювання експорту українських товарів і послуг, а також розвитку власного виробництва та імпортозаміщення. Це може включати фінансову та податкову підтримку експортерів, розвиток інфраструктури для забезпечення експортних операцій та підвищення якості та конкурентоспроможності українських товарів.

4. Розвиток людського капіталу: Важливим аспектом стратегії є розвиток людського капіталу, зокрема підвищення кваліфікації.

Вони є важливими аспектами стратегії формування зовнішньоекономічного потенціалу України. Деякі можливі заходи в цьому напрямку включають:

- Програми навчання та підвищення кваліфікації: Розвиток програм навчання та підвищення кваліфікації для різних секторів економіки, зокрема тих, що мають потенціал для експорту. Це можуть бути професійні курси, тренінги, майстер-класи та інші форми навчання, спрямовані на розвиток необхідних навичок та знань.

- Підтримка науково-дослідницької діяльності: Залучення вчених, дослідників та експертів для розробки нових технологій, інноваційних рішень та вдосконалення виробничих процесів. Це допоможе підвищити конкурентоспроможність українських підприємств і сприятиме розвитку високотехнологічних галузей.

- Співпраця з університетами та освітніми закладами: Зміцнення зв'язків між бізнес-середовищем та освітніми закладами для розвитку практичних навичок і підготовки студентів до вимог сучасного ринку праці. Це може включати стажування, спільні проекти та програми підприємницького навчання.

- Програми підтримки підприємництва: Створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва, включаючи надання фінансової та консультаційної підтримки для малих та середніх підприємств. Це може включати доступ до кредитів, підтримку інкубаторів та акселераторів, сприяння створенню технопарків та інноваційних класів. Такі заходи допоможуть стимулювати розвиток підприємництва, створення нових робочих місць та розширення економічного потенціалу України.

- Приваблива бізнес-середовище: Реформи у сфері підприємництва та бізнес-регулювання, спрощення адміністративних процедур та зменшення бюрократичних перешкод. Забезпечення прозорих правил гри сприятиме залученню іноземних інвестицій та розвитку бізнесу в Україні.

- Маркетингова підтримка: Програми маркетингової підтримки та просування українських товарів та послуг на зовнішніх ринках. Це може включати участь в міжнародних виставках, проведення маркетингових досліджень, розробку бренду та інші маркетингові заходи.

- **Розвиток інфраструктури:** Вдосконалення транспортної, логістичної та комунікаційної інфраструктури для полегшення експорту товарів та послуг. Це може включати розвиток портів, аеропортів, доріг, залізниць, цифрової інфраструктури та інші заходи для покращення логістики та забезпечення швидкого та ефективного переміщення товарів.

Важливим аспектом стратегії розвитку зовнішньоекономічного потенціалу є систематичне моніторинг та оцінка результатів заходів, а також внесення коригувань у стратегію відповідно до змін у міжнародному економічному ринку.

Які перспективи розвитку зовнішньоекономічного потенціалу в укладанні зон вільної торгівлі з іншими країнами?

Укладання зон вільної торгівлі (ЗВТ) з іншими країнами може мати значний вплив на розвиток зовнішньоекономічного потенціалу України. Відкриття нових ринків, зниження митних бар'єрів та створення сприятливих умов для торгівлі можуть сприяти збільшенню експорту, залученню іноземних інвестицій та загальному економічному зростанню. Ось деякі перспективи розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України в укладанні ЗВТ:

1. **Розширення ринків збуту:** Укладання ЗВТ з іншими країнами дозволяє українським підприємствам отримати доступ до нових ринків збуту для своїх товарів і послуг. Це дозволяє розширити експорт і залучити нових клієнтів, що сприяє зростанню виробництва і створенню нових робочих місць.

2. **Зниження митних бар'єрів:** ЗВТ передбачають зниження митних тарифів та інших торговельних обмежень, що полегшує доступ українських товарів до зарубіжних ринків. Це дозволяє підприємствам бути конкурентоспроможними на зовнішніх ринках та збільшує їх шанси на успіх.

3. **Залучення іноземних інвестицій:** Укладання ЗВТ може привернути іноземні інвестиції до України. Покращення умов для бізнесу та створення прозорого і стабільного інвестиційного клімату залучають іноземних інвесторів, які бажають використовувати Україну як базу для своїх виробничих операцій та експортувати їх.

4. Технологічний перенесення: Укладання ЗВТ може сприяти технологічному перенесенню з країн-партнерів, що дозволяє українським підприємствам отримати доступ до нових технологій, ноу-хау та кращих практик. Це може підвищити конкурентоспроможність українських товарів і послуг на світових ринках.

5. Розвиток ланцюгів постачання: Укладання ЗВТ з іншими країнами сприяє розвитку міжнародних ланцюгів постачання. Україна може стати частиною глобальних постачальницьких мереж, що сприятиме залученню іноземних інвестицій, розвитку виробництва та збільшенню доданої вартості українських товарів.

6. Розвиток експортного потенціалу: ЗВТ можуть сприяти розвитку експортного потенціалу України, зокрема в розширенні асортименту експортних товарів та послуг. Це може включати розвиток нових експортних галузей, використання українського сировинного потенціалу та підвищення якості продукції.

Важливо підкреслити, що успішне укладання ЗВТ вимагає ретельного аналізу, планування та впровадження необхідних реформ у внутрішніх економічних секторах. Крім того, важлива роль відводиться підтримці експортерів, зокрема у формі фінансової, логістичної та маркетингової підтримки, щоб забезпечити їх успіх на міжнародних ринках.

Розробка стратегії розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України включає комплекс заходів та політичних рішень для стимулювання експорту, приваблення іноземних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

Основні етапи розробки такої стратегії можуть включати:

1. Аналіз потенціалу: Визначення сильних сторін та конкурентних переваг України на зовнішньому ринку, а також ідентифікація потенційних ризиків та обмежень.

2. Визначення стратегічних цілей: Встановлення чітких та конкретних цілей, таких як збільшення обсягів експорту, приваблення іноземних інвестицій, диверсифікація експортного портфеля тощо.

3. Формування політичного фреймворку: Розробка законодавчих актів, політичних стратегій та механізмів підтримки експорту та іноземних інвестицій.

4. Розвиток експортної інфраструктури: Підтримка розвитку логістичних систем, забезпечення доступу до міжнародних морських, повітряних та залізничних магістралей, створення експортних та логістичних центрів.

5. Промоція експорту: Розробка маркетингових стратегій, участь у міжнародних виставках та ярмарках, проведення торговельних місій, підтримка виступів українських компаній на міжнародному ринку.

6. Підвищення кваліфікації: Забезпечення доступу до навчальних програм, тренінгів та курсів для підвищення кваліфікації фахівців.

Окрім підвищення кваліфікації та формування мережі експертів, існує кілька інших стратегій, які можуть сприяти формуванню та розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України. Ось декілька з них:

- Диверсифікація експортних ринків: Розширення географії експорту шляхом введення нових ринків або розширення присутності на існуючих ринках. Це допоможе зменшити залежність від окремих ринків та ризиків, пов'язаних з ними.

- Приваблення іноземних інвестицій: Розробка та впровадження ефективних стратегій та політик, що стимулюють іноземні інвестиції в Україну. Це може включати створення сприятливих умов для бізнесу, поліпшення правового середовища, спрощення процедур інвестування та забезпечення захисту прав інвесторів.

- Розвиток інноваційної інфраструктури: Підтримка розвитку інноваційних підприємств, технопарків, дослідницьких центрів та класів, що

сприятимуть розробці та впровадженню нових технологій та продуктів, які мають конкурентоспроможні переваги на зовнішньому ринку.

- Партнерства та співпраця: Розвиток та поглиблення міжнародних партнерів і співпраці з іншими країнами, регіональними та міжнародними організаціями, що дозволить спільно вирішувати проблеми, обмінюватися досвідом, залучати нові можливості та ресурси.

- Сприяння експортно-орієнтованому підприємництву є важливою стратегією для розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України.

Деякі можливі заходи та стратегії в цьому напрямку включають:

1. Фінансова підтримка: Надання фінансової підтримки експортно-орієнтованим підприємствам шляхом надання кредитів під експортні контракти, фінансування міжнародних маркетингових заходів, створення експортних фондів тощо.

2. Інформаційна підтримка: Забезпечення підприємств доступом до актуальної інформації про зовнішні ринки, торговельні перешкоди, тарифи та інші правила торгівлі, а також конкретні можливості для експорту у різні країни та регіони.

3. Маркетинг та просування: Надання підтримки в розробці та реалізації маркетингових стратегій для експортних продуктів та послуг, проведення міжнародних рекламних кампаній, участь у виставках та ярмарках.

4. Торговельні місії: Організація та підтримка участі підприємств у торговельних місіях до інших країн з метою знайомства з потенційними партнерами, переговорів та укладання експортних угод.

5. Зниження адміністративних бар'єрів: Спрощення та зниження адміністративних процедур та бар'єрів для експорту, зокрема стосовно митного оформлення, сертифікації та стандартизації продукції.

6. Консультування та навчання: Забезпечення доступу до консультування та навчальних програм, спрямованих на підготовку підприємств до експорту. Це може включати консультації щодо планування експортної діяльності,

маркетингу та просування на зовнішніх ринках, управління логістикою та транспортом, міжнародними платіжними системами тощо. Також важливо проводити навчальні семінари, тренінги та вебінари для розширення знань підприємців у сфері експорту та зовнішньоекономічних питань.

7. Дипломатична та міжнародна підтримка: Залучення дипломатичних та міжнародних засобів до сприяння експорту. Це може включати активну участь у міжнародних торговельних організаціях, захист експортерів на міжнародному рівні, проведення перемовин і укладання торговельних угод з іншими країнами та регіонами.

8. Інфраструктура та логістика: Розвиток та модернізація інфраструктури, яка сприяє зовнішньоекономічній діяльності, такої як морські та повітряні порти, логістичні центри, залізниці та автомагістралі. Ефективна логістична система є важливим фактором для забезпечення швидкої та ефективної поставки експортних товарів на зовнішні ринки.

9. Залучення іноземних ринків: Активна робота з пошуку та просування у нові експортні ринки, залучення іноземних партнерів та покупців. Це може включати участь у міжнародних виставках та промоційних заходах, встановлення та підтримку бізнес-контактів з іноземними компаніями, проведення досліджень ринків та аналізу конкурентної ситуації на зовнішніх ринках.

10. Інноваційність та диференціація: Стимулювання інноваційної діяльності в експортному секторі та розробка продуктів або послуг з унікальними особливостями та конкурентною перевагою на міжнародному ринку. Диференціація продукції дозволить залучити увагу покупців та створити стійку конкурентну позицію.

11. Розвиток міжнародних брендів: Підтримка розвитку міжнародно визнаних брендів зовнішньоекономічних продуктів або послуг, що забезпечить їх впізнаність та довіру споживачів на міжнародному рівні.

12. Підтримка експортно-орієнтованих стартапів: Створення сприятливих умов для розвитку та підтримки стартапів, які спрямовані на

експортну діяльність, шляхом надання фінансової, консультаційної та інфраструктурної підтримки.

Ці стратегії спільно впливають на розвиток зовнішньоекономічного потенціалу України, сприяючи підвищенню експорту, залученню іноземних інвестицій, розширенню географії торгівлі та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

3.2. Перспективи удосконалення зовнішньоекономічних відносин України та ЄС в повоєнний період

Удосконалення зовнішньоекономічних відносин між Україною та Європейським Союзом (ЄС) після повоєнного періоду має великі перспективи. Основні напрямки та перспективи удосконалення таких відносин включають:

1. Глибоке та всеосяжне зонування: Укладання угод про асоціацію та створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС відкриває нові можливості для сприяння торгівлі товарами та послугами, залучення іноземних інвестицій та розвитку економічного співробітництва. Це сприяє зближенню законодавства, стандартів і регуляторних рамок між Україною та ЄС.

2. Залучення іноземних інвестицій: Україна може залучати більше іноземних інвестицій з ЄС шляхом поліпшення інвестиційного клімату, створення сприятливих умов для бізнесу, забезпечення правової стабільності та реформування економіки. Іноземні інвестиції можуть сприяти розвитку промисловості, інфраструктури та інших секторів економіки України.

3. Технологічний та інноваційний обмін: Україна має потенціал стати платформою для технологічного та інноваційного співробітництва з ЄС. Передача технологій, спільні дослідження та розробки, обмін досвідом можуть сприяти розвитку високотехнологічних секторів економіки України та підвищенню її конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

4. Підтримка малих та середніх підприємств.

5. Розвиток туризму: Україна має значний потенціал у сфері туризму, який може бути реалізований шляхом сприяння туристичному обміну з країнами ЄС. Розширення туристичної інфраструктури, просування унікальних туристичних маршрутів та привабливості України як туристичного напрямку можуть привернути більше іноземних туристів та сприяти розвитку галузі.

6. Розвиток екологічної співпраці: Україна має великий потенціал у сфері відновлюваної енергетики та екологічних технологій. Співпраця з ЄС у цих сферах може сприяти розвитку зеленої економіки, зменшенню впливу на

навколишнє середовище та залученню інвестицій у проекти з екологічною спрямованістю.

7. Розширення експортного ринку: Україна може активно працювати над розширенням своїх експортних ринків у ЄС, шляхом забезпечення відповідності своїх товарів та послуг стандартам та вимогам ЄС. Це може включати адаптацію продукції до європейських норм і стандартів, проведення маркетингових заходів та просування українських брендів на європейському ринку.

8. Розвиток логістичної інфраструктури: Поліпшення логістичної інфраструктури, зокрема морських портів, автошляхів, залізничних та повітряних транспортних зв'язків, може сприяти полегшенню торгівлі та експорту між Україною та ЄС. Розвиток ефективної логістичної інфраструктури може бути важливою стратегією для формування та розвитку зовнішньоекономічного потенціалу України.

9. Розвиток електронної комерції: Посилення співпраці між Україною та ЄС у сфері електронної комерції може стимулювати зростання експорту та покращення доступу українських компаній до європейського ринку. Це передбачає сприяння електронній інфраструктурі, цифровій безпеці та захисту персональних даних.

10. Розвиток інноваційного потенціалу: Формування спільних програм та ініціатив у галузі наукових досліджень, розвитку технологій та інновацій може збільшити конкурентоспроможність українських підприємств та сприяти їхньому успішному входженню на європейський ринок.

11. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу: Підтримка та стимулювання малого та середнього бізнесу, включаючи надання фінансової підтримки, консультування та навчання, може зміцнити економічні зв'язки між Україною та ЄС, сприяти створенню нових робочих місць та підвищенню життєвого рівня.

12. Забезпечення сталого розвитку: Врахування принципів сталого розвитку в зовнішньоекономічних відносинах може сприяти створенню

екологічно чистих та енергоефективних ринків. Розробка спільних екологічних стандартів та заходів по зменшенню викидів шкідливих речовин.

13. Сприяння сталому розвитку: Розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС може базуватися на сприянні сталому розвитку. Це означає підтримку та стимулювання економічних, соціальних та екологічних аспектів розвитку. Застосування зелених технологій, розвиток відновлювальної енергетики, підтримка екологічно чистих виробництв та продуктів можуть сприяти сталому розвитку обох сторін.

14. Спільні науково-дослідницькі проекти: Залучення до спільних науково-дослідницьких проектів між Україною та ЄС може сприяти обміну знаннями, технологіями та інноваціями. Спільні дослідження у таких галузях, як медицина, біотехнології, інформаційні технології та інші, можуть принести взаємну користь та сприяти технологічному розвитку обох сторін.

15. Розвиток туризму: Розширення співробітництва у сфері туризму може сприяти залученню більшого потоку туристів та розвитку туристичної інфраструктури. Обмін туристичними послугами, рекламними кампаніями та спільними проектами можуть зробити Україну та країни ЄС привабливими туристичними напрямками для подорожуючих.

Ці перспективи можуть сприяти поглибленню та розширенню зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС, сприяти економічному зростанню, розвитку бізнесу та поліпшенню якості життя громадян обох сторін.

Зовнішньоекономічні відносини між Україною та Європейським Союзом (ЄС) в повоєнний період можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки:

Позитивні наслідки:

- Економічне зростання: Встановлення тісних торговельних зв'язків із ЄС може сприяти економічному зростанню України, збільшенню експорту та залученню інвестицій. Зовнішні ринки ЄС надають можливість для розширення експортного потенціалу та просування українських товарів і послуг.

- Технологічний розвиток: Співпраця з країнами ЄС може сприяти технологічному обміну та передачі знань. Впровадження сучасних технологій та передового досвіду з ЄС може покращити ефективність виробництва та конкурентоспроможність українських підприємств.

- Залучення інвестицій: Відкриття доступу до європейського ринку може залучити більше іноземних інвестицій до України. Інвестори з ЄС можуть бути зацікавлені у розвитку українського ринку, створенні спільних підприємств та реалізації спільних проектів.

Негативні наслідки:

- Нерівні умови конкуренції: Україна, як країна з економікою, що розвивається може зіткнутися з нерівними умовами конкуренції зі стороною ЄС. Розвинені країни ЄС можуть мати переваги у виробництві, технологіях та розмірах ринку.

- Дисбаланс торговельного обладнання.

- Залежність від зовнішніх ринків: Розширення торговельних зв'язків з ЄС може призвести до залежності України від зовнішніх ринків та коливань попиту. Економічні зміни або кризові ситуації в країнах ЄС можуть негативно вплинути на українську економіку.

- Втрата внутрішнього ринку: Залучення до зовнішньоекономічних відносин з ЄС може спричинити збільшення ввезення європейських товарів на внутрішній ринок України. Це може призвести до конкуренції з місцевими виробниками та можливого зменшення їхньої конкурентоспроможності.

- Ризики валютних коливань: Торгівля з ЄС може відбуватися в іноземних валютах, таких як євро. Валютні коливання можуть мати негативний вплив на вартість експортних товарів та імпорتنих платежів, що може ускладнити планування та стабільність бізнесу.

- Соціальні наслідки: Відкриття ринку ЄС може призвести до змін в структурі економіки та зайнятості в Україні. Деякі галузі можуть бути

вразливими до конкуренції з ЄС, що може вплинути на зайнятість та соціальну ситуацію в цих секторах.

Враховуючи ці позитивні та негативні наслідки, важливо ретельно аналізувати та управляти зовнішньоекономічними відносинами України та ЄС, забезпечуючи баланс між економічними вигодами та ризиками.

3.3 Основні шляхи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС

Одним із основних шляхів розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Європейським Союзом (ЄС) є поглиблення торговельного співробітництва. У цьому контексті важливо продовжувати виконання та розширення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, як передбачено Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, що набула чинності в 2017 році.

Для зміцнення торговельних відносин України з ЄС важливо сприяти зростанню експорту українських товарів та послуг на європейський ринок. Це може бути досягнуто шляхом поліпшення якості та стандартів української продукції, просування брендів, розвитку маркетингових стратегій та забезпечення високого рівня якості обслуговування. Крім того, важливо продовжувати реформи в українській економіці, спрямовані на покращення бізнес-клімату, забезпечення прозорості та захисту інвестицій, що стимулюватиме іноземних інвесторів та підприємства з ЄС розглядати Україну як привабливий ринок для ведення бізнесу.

Ще одним важливим аспектом розвитку зовнішньоекономічних відносин є глибше інтеграцію України з європейськими виробничими ланцюгами. Це означає сприяння українським підприємствам у вступі до глобальних ланцюгів постачання та підтримці їхньої конкурентоспроможності.

Залучення українських підприємств до глобальних виробничих ланцюгів може бути досягнуто шляхом підвищення їхньої технологічної освіченості, впровадження сучасних виробничих процесів та стандартів, а також сприяння доступу до фінансування та інноваційних ресурсів.

Україна також може розвивати зовнішньоекономічні відносини з ЄС шляхом поглиблення співпраці в галузі наукових досліджень та інновацій. Важливо стимулювати обмін знаннями, технологіями та інноваціями між українськими та європейськими науковими установами, підприємствами та стартапами. Це може сприяти розвитку високотехнологічних галузей,

покращенню конкурентоспроможності української економіки та залученню іноземних інвестицій.

Далі, розвиток інфраструктури є ще одним важливим аспектом зовнішньоекономічних відносин. Україна може активно співпрацювати з ЄС у сферах транспортної логістики, енергетики, цифрових технологій та інших галузях, що сприятимуть забезпеченню швидкого, безпечного та ефективного руху товарів, послуг та людей між країнами. Розвиток транскордонної інфраструктури, такої як дороги, залізниці, аеропорти та порти, може покращити торгівельні зв'язки між Україною та ЄС та сприяти економічному зростанню.

Нарешті, співпраця в сфері людського капіталу та освіти також має важливе значення для розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС. Україна може сприяти обміну студентами, науковцями та фахівцями з країнами ЄС, що сприятиме взаємному розумінню, обміну досвідом та розвитку академічних зв'язків. Також важливо забезпечити високу якість освіти та навчання відповідно до європейських стандартів, що сприятиме підготовці конкурентоспроможних фахівців, які будуть відповідати потребам ринку праці ЄС.

Загалом, розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС вимагає комплексного підходу та впровадження різноманітних заходів у різних сферах. Це включає поглиблення торговельного співробітництва, інтеграцію виробничих ланцюгів, співпрацю в галузі наукових досліджень та інновацій, розвиток інфраструктури, покращення якості освіти та сприяння обміну людським капіталом. Ці шляхи розвитку сприятимуть зміцненню економічних зв'язків між Україною та ЄС, сприятимуть економічному зростанню, торгівлі та інвестиціям, а також сприяють політичній стабільності та співробітництву між обома сторонами.

На цій темі також можна зазначити деякі додаткові аспекти, які сприяють розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС:

1. Інвестиції: Україна може залучати іноземні інвестиції з країн ЄС для розвитку своєї економіки та підтримки інноваційних проектів. Іноземні інвестиції можуть стимулювати розвиток ключових галузей, таких як енергетика, сільське господарство, машинобудування та інші.

2. Митний союз: Україна може прагнути до створення митного союзу з ЄС, що сприятиме зниженню митних бар'єрів та спрощенню процедур торгівлі між країнами. Це сприятиме збільшенню обсягів торгівлі, полегшить доступ до ринків та зробить взаємну торгівлю більш привабливою для підприємств.

3. Енергетична співпраця: Україна має потенціал стати транзитною країною для постачання енергії з країн ЄС на ринки Східної Європи та навпаки. Співпраця в енергетичній сфері може включати спільні проекти з розвитку альтернативних джерел енергії, покращення енергоефективності та розвитку інфраструктури.

4. Туризм: Розвиток туризму між Україною та ЄС може стати важливим економічним стимулом. Україна має багатий культурний спадок, природні красоти та історичні пам'ятки, які можуть привернути туристів з країн ЄС. Посилення співпраці в галузі туризму, включаючи обмін туристичною інформацією, спільні маркетингові кампанії та сприяння безпечному та зручному туристичному руху, може сприяти збільшенню туристичного потоку між Україною та ЄС. Це може створити нові робочі місця та сприяти розвитку малих і середніх підприємств у сфері гостинності та туризму.

5. Цифрова економіка: Розвиток цифрової економіки є ключовим фактором сучасного світового розвитку. Україна може активно співпрацювати з ЄС у сферах цифрових технологій, електронної комерції та інноваційних рішень. Партнерство в цифровій сфері може сприяти розвитку стартапів, технологічних інкубаторів та обміну найкращими практиками в галузі цифрової трансформації.

6. Підтримка малих та середніх підприємств (МСП): Україна може сприяти розвитку МСП, що є двигуном економіки та джерелом інновацій. Це

може включати створення спеціальних програм підтримки МСП, сприяння доступу до фінансування, розширення можливостей експорту та сприяння впровадженню сучасних управлінських практик.

Загалом, розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС має великий потенціал для обох сторін. Спільні зусилля в напрямку розширення торговельного співробітництва, інвестицій, технологічного обміну та співпраці в інших сферах допоможуть зміцнити економічні зв'язки між Україною та ЄС. Окрім економічних переваг, співпраця з ЄС також може мати позитивний вплив на політичну стабільність та демократичні процеси в Україні. Взаємна підтримка та співробітництво можуть сприяти укріпленню демократичних інституцій, зміцненню правової держави та просуванню реформ.

Україна також може використовувати досвід та знання ЄС у галузі сталого розвитку, охорони навколишнього середовища та боротьби зі зміною клімату. Співпраця з ЄС у цих сферах може сприяти зниженню впливу промисловості на навколишнє середовище, покращенню якості повітря та води, розвитку відновлюваних джерел енергії та стимулюванню екологічної свідомості в суспільстві.

Окрім того, розвиток зовнішньоекономічних відносин може сприяти культурному обміну, міжнародній співпраці та побудові міжнародних партнерів. Це включає створення механізмів для обміну культурою, мистецтвом, спортом та іншими сферами. Такий обмін сприятиме взаємному розумінню, зближенню народів та сприяє мирному врегулюванню конфліктів.

Україна та ЄС мають спільні інтереси і цінності, і співпраця між ними може принести взаємну користь. Шляхи розвитку зовнішньоекономічних відносин включають поглиблення торговельного співробітництва, інвестицій і сприяння взаємному розвитку та прогресу.

Деякі додаткові аспекти, які можуть бути цікавими для розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС:

1. Інноваційна співпраця: Україна може залучати та співпрацювати з європейськими партнерами у галузі науково-дослідної діяльності, розробки нових технологій та інноваційних рішень. Спільні наукові проекти та обмін дослідниками можуть сприяти розвитку нових ідей та технологій, що впливатимуть на конкурентоспроможність обох сторін.

2. Співпраця у сфері культури та туризму: Україна має багату культурну спадщину, і співпраця з ЄС може сприяти презентації та просуванню української культури на міжнародній арені. Організація спільних культурних заходів, фестивалів, виставок та обмін художниками та артистами можуть сприяти взаємному культурному обміну та розумінню.

3. Розвиток підприємництва та малого бізнесу: Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу є важливим аспектом зовнішньоекономічної співпраці. Україна може використовувати досвід ЄС у створенні сприятливих умов для підприємництва, включаючи спрощення процедур бізнесу, доступ до фінансування та підтримку інноваційних стартапів.

4. Розвиток транспортної інфраструктури: Україна може сприяти розвитку транспортних маршрутів, інфраструктури та логістичних зв'язків з ЄС. Зміцнення транспортної інфраструктури, включаючи автомобільні шляхи, залізниці, морські та повітряні порти, може сприяти полегшенню торгівлі та обміну товарами і послугами між Україною та країнами ЄС. Також можливе спільне розвиток логістичних центрів, які допоможуть полегшити перевезення товарів і покращити ефективність постачання.

5. Розвиток людського капіталу: Україна може зосередитися на покращенні освіти, навчанні та професійному розвитку своїх громадян. Співпраця з ЄС може включати програми обміну студентами, навчання за кордоном та обмін досвідом у галузі освіти та науки. Розвиток людського капіталу є важливим фактором для створення конкурентоспроможної економіки та підвищення життєвого рівня населення.

6. Співробітництво в галузі безпеки: Україна та ЄС можуть співпрацювати в боротьбі з транскордонними загрозами, такими як тероризм,

кіберзлочинність та незаконна міграція. Обмін інформацією, спільні оперативні дії та координація можуть покращити безпеку як в Україні, так і в країнах ЄС.

Розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС є процесом, що вимагає тривалого та системного підходу. Залучення усіх зацікавлених сторін, забезпечення взаємовигідних умов та зміцнення взаємодовіри є ключовими аспектами успішної співпраці розвитку. Для цього необхідно зосередитися на вирішенні спільних проблем, пошуку компромісів та встановленні чітких правил і механізмів співробітництва.

Важливим аспектом розвитку зовнішньоекономічних відносин є також забезпечення відкритого та справедливого торговельного режиму. Зниження торговельних бар'єрів, усунення тарифних та нетарифних обмежень, а також захист інтелектуальної власності є важливими елементами сприяння взаємному торгівлі та інвестиціям.

Також важливо звернути увагу на впровадження норм і стандартів ЄС в різних сферах, включаючи стандарти якості, безпеки продукції, екологічні норми та права праці. Це допоможе підвищити якість товарів і послуг, а також забезпечити відповідність українських стандартів до європейських вимог.

Загалом, розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС є багатограним і складним процесом. Він вимагає взаєморозуміння, довіри, активної співпраці та постійного діалогу між обома сторонами. Це відкриває нові можливості для розвитку України, сприяє модернізації економіки, підвищенню життєвого рівня населення та побудові стабільного та процвітаючого суспільства.

ВИСНОВОК

У дипломній роботі був проведений аналіз зовнішньоекономічного потенціалу розвитку відносин між Україною та Європейським Союзом. Дослідження показало, що взаємодія між Україною та ЄС має значний потенціал для обох сторін. Європейський Союз є найбільшим торговельним партнером України, а Україна, зі свого боку, має великий ринковий потенціал для європейських компаній.

Дослідження зовнішньоекономічного потенціалу країни є важливим для визначення її можливостей у міжнародній торгівлі та економічному розвитку. Воно базується на аналізі конкурентного середовища, вивченні торговельних партнерів, аналізі економічних показників та оцінці ризиків та перешкод. Важливими аспектами дослідження є розвиток торговельних політик та інвестицій у людський капітал. Знання про конкурентні переваги та потенціал країни дозволяють визначити сфери, які можна розвивати вже зараз, та ті, що потребуватимуть більшої уваги після досягнення певних цілей. Розвиток зовнішньоекономічного потенціалу сприяє зміцненню позицій країни на міжнародній арені та сприяє її економічному зростанню та процвітанню.

Щодо розділу 2 можна зробити висновок:

Поточний стан зовнішньоекономічних відносин України вимагає уваги та подальшого розвитку. Країна має певний потенціал для розширення міжнародної торгівлі та залучення іноземних інвестицій. Проте, є ряд викликів і перешкод, які потребують уваги та реформ. Розвиток торговельних політик, покращення інфраструктури, сприяння інноваційному потенціалу та підвищення конкурентоспроможності економіки - це ключові аспекти, які потрібно враховувати при розвитку зовнішньоекономічного потенціалу країни. Забезпечення стабільного та прозорого бізнес-середовища, виконання міжнародних зобов'язань та сприяння інвестиційному клімату також є важливими завданнями для подальшого розвитку зовнішньоекономічних відносин України.

Щодо розділу 3 можна зробити наступні висновки:

Одним з основних напрямків розвитку зовнішньоекономічних відносин є поглиблення торговельних зв'язків. Україна має можливість збільшити обсяги експорту до країн ЄС, а також залучити більше інвестицій з цього регіону. Реалізація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відкриває нові можливості для розвитку торговельних відносин, створення сприятливих умов для підприємництва та зміцнення правового фундаменту для захисту інвестицій.

Також було встановлено, що розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС передбачає широкий спектр співпраці у сфері інновацій, культури, туризму, розвитку транспортної інфраструктури та підвищення рівня людського капіталу. Ці напрямки співпраці сприятимуть створенню нових можливостей для розвитку України, підвищенню її конкурентоспроможності та покращенню якості життя громадян.

Україна також має можливість використовувати програми технічної та фінансової підтримки ЄС для розвитку своєї економіки. Ці програми надають фінансові ресурси, технологічну експертизу та доступ до європейського досвіду у різних галузях, таких як енергетика, сільське господарство, мале та середнє підприємництво.

Продовження зусиль у покращенні бізнес-клімату та стимулюванні інвестицій є необхідним для залучення більшого обсягу прямих іноземних інвестицій до України. Успішна реалізація реформ у сфері законодавства, забезпечення прозорих та недискримінаційних умов для бізнесу сприятиме притоку іноземних компаній, їхньому розвитку та створенню нових робочих місць.

Невід'ємною складовою розвитку зовнішньоекономічних відносин є також співробітництво в галузі безпеки та оборони. Україна та ЄС повинні покращувати спільні зусилля для боротьби з загрозами, такими як тероризм, кіберзлочинність та гібридна війна. Розширення обміну інформацією,

спільні тренування та оперативні дії сприятимуть зміцненню безпеки як в Україні, так і в Європі.

Загалом, зовнішньоекономічний потенціал розвитку відносин між Україною та ЄС є великим і має перспективи для спільного успіху. Залучення інвестицій, розширення торговельних зв'язків, розвиток інфраструктури та співпраця в різних сферах можуть сприяти стабільному економічному зростанню, підвищенню життєвого рівня населення та зміцненню політично-економічної стабільності.

Однак, варто враховувати, що розвиток зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС також стикається з викликами і перешкодами. Необхідно продовжувати проводити структурні реформи в Україні, зокрема у сфері правосуддя, боротьби з корупцією та покращення бізнес-клімату. Це допоможе збільшити довіру з боку європейських партнерів та прискорити інтеграційні процеси.

Крім того, має велике значення підтримка з боку Європейського Союзу. Забезпечення фінансової, технічної та експертної допомоги з боку ЄС є важливим фактором для успішного розвитку України. Програми підтримки, такі як Інструмент сусідства, Технічна допомога та Інвестиційний план для Європи, є важливими інструментами для стимулювання реформ і сприяння зростанню.

Україна має значний потенціал для становлення сильною інтегрованою економікою в Європейському просторі. Розвиток зовнішньоекономічних відносин з ЄС дозволить Україні впроваджувати сучасні стандарти та норми, розширювати горизонти економічного співробітництва та отримувати доступ до нових ринків. Продовження співпраці та реалізація угоди про асоціацію між Україною та ЄС будуть сприяти встановленню довгострокових та взаємовигідних відносин, які будуть сприяти політичній стабільності, економічному зростанню і соціальному розвитку обох сторін.

У процесі дослідження було виявлено, що Україна має значний потенціал у таких секторах, як сільське господарство, енергетика, інформаційні технології, легка промисловість та туризм. Запровадження сучасних технологій та передових методів у цих сферах може сприяти підвищенню продуктивності, покращенню якості товарів і послуг, а також збільшенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Одним із ключових елементів успішної співпраці є розвиток торговельних зв'язків між Україною та ЄС. Україна має можливість збільшити експорт своїх товарів та послуг на європейський ринок, зокрема завдяки зниженню тарифних бар'єрів та гармонізації стандартів. Залучення європейських інвестицій у важливі галузі економіки України також може стимулювати розвиток і модернізацію виробництва.

Однак, важливо зазначити, що розвиток зовнішньоекономічних відносин вимагає вирішення низки викликів. Наприклад, зміцнення інституційної спроможності, боротьба з корупцією та політична стабільність є основними передумовами для привабливості України для іноземних інвесторів. Також важливо підтримувати постійний діалог та співробітництво між Україною та ЄС з метою вирішення спільних проблем і викликів, таких як енергетична безпека, екологічні питання, міграція та інші транскордонні виклики.

Україна і ЄС повинні продовжувати співпрацювати у напрямку розвитку і вдосконалення правової бази для сприяння торгівлі, інвестицій та економічного розвитку. Реалізація реформ, спрямованих на забезпечення правової держави, захист прав і свобод громадян, розвиток конкурентного бізнес-середовища та забезпечення прозорих адміністративних процедур, є критичними для привабливості України для іноземних інвесторів і підтримки стабільного розвитку відносин з ЄС.

В цілому, зовнішньоекономічний потенціал розвитку відносин між Україною та ЄС є великим і багатогранним. Взаємодія в сфері торгівлі, інвестицій, технологій та інші сфери сприятимуть не тільки економічному

зростанню, але й зміцненню політично-економічного співробітництва та розвитку дружніх відносин між Україною та ЄС. Перспективи розвитку цих відносин є перспективними, але вимагають постійних зусиль, співробітництва та взаємної підтримки з обох сторін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Human Rights Watch. (2021). Ukraine: Events of 2020. Retrieved from <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/ukraine> (дата звернення 19.06.2023)
2. United Nations Development Programme. (2017). Assessment of the Socio-Economic Impact of the Conflict in Ukraine. Retrieved from https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/Assessment_of_the_socio-economic_impact_of_the_conflict_in_Ukraine_ENG.pdf (дата звернення 19.06.2023)
3. The World Bank. (2020). Ukraine Economic Update: Protecting People, Supporting Businesses. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-update-protecting-people-supporting-businesses> (дата звернення 19.06.2023)
4. European Commission. (2020). Ukraine - EU Trade and Investment Relations. Retrieved from <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> (дата звернення 20.06.2023)
5. OECD. (2018). Ukraine: Key Issues and Policies. Retrieved from <https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/Ukraine-Key-Issues-and-Policies.pdf> (дата звернення 18.06.2023)
6. Головний офіс статистики України. (2021). Зовнішні торгівельні операції України за 2020 рік. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/10/zb_ztou2020.pdf (дата звертання 20.06.2023)
7. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2021). Звіт про зовнішньоекономічну діяльність України за 2020 рік. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e15d6b1e-2740-46b7-994c-24a1ee012f49&title=ZvitProZovnishnoekonomichnuDiialnistUkrainiZa2020Rik> (дата звертання 19.06.2023)

8. World Trade Organization. (2021). Trade Profiles 2021. Режим доступу: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles21_e.pdf (дата звертання 18.06.2023)
9. Begg, I., & Mushövel, F. (2019). Ukraine's Integration into the European Union: Challenges and Opportunities. Springer. <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/enjee/article/view/1560>
10. Drahokoupil, J., & Myant, M. (2018). Ukraine and the European Union: Integration and Its Discontents. Pluto Press. http://iepjournal.com/journals_eng/28/2018_2_Basenentius_Yatsenko.pdf
11. Shulga, S., & Demydenko, O. (2019). EU-Ukraine Association Agreement and Its Implementation: Challenges and Opportunities. Peter Lang International Academic Publishers. <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/3761>
12. Wolczuk, K. (2017). The European Union and Russia: Competing Integration Strategies. Oxford University Press. <https://szakikadatbasis.hu/doc/4496293>
13. Hutnyk, R. (2019). Ukraine and the Empire of Capital: From Marketisation to Armed Conflict. Pluto Press. <https://www.plutobooks.com/9780745337371/ukraine-and-the-empire-of-capital/>
14. Korosteleva, E., & Lawson, C. (Eds.). (2018). EU Policy Responses to a Shifting Multilateral System: Perceptions and Perspectives. Palgrave Macmillan. <https://www.jcer.net/index.php/jcer/article/view/888/792>
15. Marchenko, M., & Gazda, V. (Eds.). (2019). Ukraine and the European Union: Current Assessment and Policy Perspectives. Springer. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eastern-partnership/ukraine/>
16. Balmaceda, M. A., & D'Anieri, P. (Eds.). (2018). Energy, Governance and Security in Ukraine and the EU: Lessons from the Euromaidan. Routledge. <http://kmlpj.ukma.edu.ua/article/view/120149>
17. Dannreuther, R. (Ed.). (2019). The EU and Ukraine: Neighbours, Friends, Partners? Palgrave Macmillan. <https://euneighbourseast.eu/uk/countries/ukraine/>
- Fisher, D. J., & Stratford, M. (Eds.). (2019). The European Union and the Geopolitics of the Eastern Partnership. Routledge.

<https://www.routledge.com/The-European-Union-and-Its-Eastern-Neighbourhood-Whither-Eastern-Partnership/Tyushka-Schumacher/p/book/9780367538958>

- 19."Екологічні аспекти війни на сході України" / Л. В. Стеценко, І. В. Романенко, О. Є. Редько та ін. // Матеріали VII Всеукраїнської наукової конференції з екології. - Київ: КНЕУ, 2019. - С. 122-126.
- 20.Головний офіс статистики України. (2021). Зовнішні торгівельні операції України за 2020 рік. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/10/zb_ztou2020.pdf
- 21.Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2021). Звіт про зовнішньоекономічну діяльність України за 2020 рік. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e15d6b1e-2740-46b7-994c-24a1ee012f49&title=ZvitProZovnishnoekonomichnuDiialnistUkrainiZa2020Rik>
- 22.World Trade Organization. (2021). Trade Profiles 2021. Режим доступу: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles21_e.pdf